БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

9-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 55 (2088).
17 МАРТ
ШАНБА
1962 ЙИЛ
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

„КОММУНИСТИК ПАРТИЯ БАРЧА САЙЛОВЧИЛАРНИ 18 МАРТ КУНИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛИГИГА НОМЗОДЛАР УЧУН — КОММУНИСТЛАР УЧУН ҲАМ, ПАРТИЯСИЗЛАР УЧУН ҲАМ УМУМИЙ БЎЛГАН НОМЗОДЛАР УЧУН ЯКДИЛЛИК БИЛАН ОВОЗ БЕРИШГА ЧАҚИРАДИ“.

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БАРЧА САЙЛОВЧИЛАРГА МУРОЖААТИДАН).

КОММУНИСТЛАР БИЛАН ПАРТИЯСИЗЛАР БУЗИЛМАС БЛОКИНИНГ ҚУДРАТЛИ КУЧЛАРИ

МОСКВА ШАҲАР КАЛИНИН САЙЛОВ ОКРУГИ САЙЛОВЧИЛАРИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

16 март кечқурун соат 5. Кремлдаги Съездлар саройининг муҳташам зали. Калинин сайлов округининг 6 мингдан кўпроқ сайловчиси — ишчилар, инженер-техник ходимлар, фан ва маданият арбоблари, хизматчилар, студентлар, Совет Армиясининг жангчилари СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети депутатлигига номзод, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси Никита Сергеевич Хрушчев билан учрашмоқ учун мана шу ерга келдилар.

Москваликларнинг атоқли ленинчи, халқ бахт-саодати учун, бутун дунёда тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш учун чарчаш нималигини билмайдиган курашчи билан бу учрашуви ниҳоятда зўр кучга эга бўлган тўлқинлантирувчи воқеа бўлди.

Л. И. Брежнев, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрушчев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. Н. Шелепин ўртоқлар президиумга чиққанларида йиғилиш қатнашчилари уларни гулдурос қарсаклар билан кутиб оладилар.

КПСС Калинин район комитетининг секретари **В. Г. Ломоносов** кириш нутқи билан йиғилишни очди.

Минбарга ишончли вакил, «Серп и молот» заводининг старший мастери **И. С. Кулагин** чиқади. У, аввалги сайловлардан буён ўтган тўрт йил совет халқи амалга оширган буюк ишлар билан тўлиб-тошганлиги ҳақида гапиради. Совет кишилари ҳозирги сайловга партиянинг янги Программаси — давримизнинг Коммунистик манифести ғояларидан руҳланган ҳолда келмоқдалар.

— Заводимиз коллективи Калинин районининг барча меҳнаткашлари қатори мана шу навбаҳор кунларида зўр шодиёнани бошдан кечирмоқда, — дейди нотиқ. — Биз 18 мартда СССР Олий Совети депутатлигига муносиб номзод ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчев учун овоз берамиз.

И. С. Кулагин Н. С. Хрушчевга мурожаат қилиб, бундай деди:

— Қадрдон Никита Сергеевич! Халқимизнинг турмушини кун сайин яхшилаш учун, давлатимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш учун курашдаги Сизнинг ҳормай-толмай қилаётган чинакам улкан ишларингиз заводимиздаги ҳар бир ишчига, барча совет кишиларига яхши маълумдир.

Сиз, Никита Сергеевич, ҳамиша партия энг керакли, энг мураккаб вазифаларни ҳал қилаётган жойларда ҳозир бўлаётганлигингизни, Сиз ҳамиша халқ оммасининг ичида бўлаётганлигингизни мамлакатимиз меҳнаткашлари кўриб турибдилар. Серғайратлигингиз, ленинча жўшқинлигингиз ва камтаринлигингиз, большевистик принципиаллигингиз, давлат арбобига хос ажойиб ташкилотчилик истеъдодингиз ва зийраклигингиз, Сизнинг бутун фаолиятингиз Коммунистик партия ишига, халқ ишига садоқат билан хизмат қилишнинг ёрқин намунасидир.

Ўртоқ Кулагин Калинин сайлов округининг ҳамма сайловчиларини Никита Сергеевич Хрушчев учун якдиллик билан овоз беришга чақиради.

Йиғилишда сўзга чиққан 48-касалхонанинг бош врачи **А. Г. Фомина** Коммунистик партия ва Совет ҳукумати ҳамда шахсан ўртоқ Хрушчев совет кишиларининг саломатлигини сақлаш тўғрисида жуда катта, чинакам оталарча ғамхўрлик кўрсатаётганликлари ҳақида гапирди.

— Одам яхши нарсага тез кўникиб кетади, — деди у. — Биз ҳам мамлакатимизда медицина хизмати бепул кўрсатилаётганлигига кўникиб кетдик. Даволаниб бўлган кишилар кўпинча менинг ҳузуримга келишиб туришади. Улар ғамхўрлик ва эътибор кўрсатганликлари учун ходимларимизга ташаккур билдиришади, баъзи бирлари эса ишингиздаги фалон-фалон нарсалар ҳали кўнгилдагидек эмас, мана бу ишни дарҳол тузатмоқ керак, деб айтишади. Шу сўзларни эшитар экансан, ўйлайсан: «Эй, менинг қадрдон дўстим! Шуниси нақадар ажойибки, ҳозир сенинг олдингда даволаш ҳақи учун қаердан пул топсам экан, деган муаммо йўқ, сени фақат хизмат кўрсатишнинг ўзини яхшилашгина қайғиртиради. Ваҳоланки, энг бой капиталистик мамлакат бўлган Америкада юрак касалидан тузалиб эндигина ўзига келган бемор даволаш ҳақи учун, масалан, 3000 доллар тўлаши ҳақидаги счётни кўрганда яна қайтиб юрак касалига мубтало бўлиши мумкин».

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофоти лауреати, академик **А. Ю. Ишлинский** ўз нутқини илм-фанни ривожлантиришда партия, унинг Марказий Комитети жуда катта роль ўйнаётганлигига бағишлади. Партиямиз Марказий Комитетининг, шахсан Никита Сергеевичнинг қўллаб-қувватлаши ва ёрдам бериши натижасида, дейди у, бизнинг ажойиб конструкторларимиз, олимларимиз ва ишчиларимиз Ернинг сунъий йўлдошларини ҳамда космик ракеталарни яратдилар. Давримизнинг улуғвор ҳужжатини, марксизм-ленинизмнинг шох асари бўлган КПСС янги Программасини ижод қилишда Н. С. Хрушчевнинг хизмати ниҳоятда буюкдир. Никита Сергеевичнинг, деб давом этади А. Ю. Ишлинский, Темирязев-Прянишниковнинг илмий меросини зўр эҳтирос билан ҳимоя қилганлигини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман.

— Бизнинг кўз ўнгимизда янги инсон камол топиб келмоқда, — дейди Москва-Сортировочная локомотив депосининг электровоз машинисти **А. М. Богомолов**. — Буни бизнинг корхонамиз тимсолида ҳам кўриш мумкин. Коллективимизнинг ҳамма аъзоси ўқимоқда, ҳар уч кишидан бири — рационализатордир. Конструкторлик бюролари, машинистлар, инструкторларнинг жамоатчилик асосларида ишлашлари, ўртоқларча ўзаро ёрдам бериш, янги, коммунистик хислатларнинг ана шу куртаклари бизда одатдаги иш бўлиб қолди. Биз табелларда ҳисобот олиб бормасдан ва техника контроли бўлими тузмасдан ишламоқдамиз.

Ўртоқ Богомолов коммунистчасига меҳнат қилишдан иборат шонли ҳаракат байроғини биринчи бўлиб кўтарган депо темир йўлчиларининг топширувига биноан, гулдурос қарсаклар остида Никита Сергеевичга коммунистик меҳнат зарбдори значогини топширади.

Москвадаги энергетика институтининг студенти **Тамара Крупенникова** Калинин сайлов округининг ёшлари номидан самимий нутқ сўзлади.

— Вақт космик тезлик билан ўтиб бормоқда, — деди у. — Студентларнинг тили билан айтганда, вақт, рост гап, одамни шоширибқўймоқда. Кунлар ўтиб кетаяпти. Лекин меҳнат билан ўтган кунлар хотирада сақланиб қолади, Коммунистик партиямизнинг иши бунга жуда яхши мисолдир. Қўриқ ерларни ўзлаштиришга қарор қилинган эди. Бу ишга сарфланган кунлар зое кетмади, ҳайдалган гектарларда, янги совхозларда, кишиларнинг янги тақдирларида сақланиб қолди. Партия мамлакатда уй-жой проблемасини ҳал қилишни белгилади. Шундан сўнг минглаб янги, ёп-ёруғ оромбахш кварталлар қад кўтарди.

Ҳар сафар партия халқни янги ишларга чорлаган пайтларда, Марказий Комитет ва Сиз, Никита Сергеевич, ёшларга катта умид боғлайсизлар. Совет ёшлари, комсомол ҳам сизларнинг ишончингизга чексиз садоқат, меҳнатда қаҳрамонлик билан жавоб бермоқдалар.

Ҳамма нотиқлар сайловчиларни 18 мартда коммунистлар билан партиясизлар қудратли блокининг номзоди, партиямиз ва совет халқининг содиқ фарзанди ўртоқ Н. С. Хрушчев учун овоз беришга, ер юзида энг инсонпарвар ва порлоқ тузум бўлган коммунизм учун овоз беришга чақирдилар.

Гулдурос қарсаклар билан кутиб олинган ўртоқ **Н. С. Хрушчев** йиғилишда нутқ сўзлади.

Ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар! Москва шаҳридаги Калинин сайлов округининг меҳнаткашлари СССР Олий Советининг депутатлигига мени бир неча марта бўлганидек, бу сафар ҳам яна номзод қилиб кўрсатганликларини ғоят миннатдорчилик билан эшитиб хурсанд бўлдим.

Мен, аввало, бунинг учун сизларга, сизлар орқали эса Калинин сайлов округининг ҳамма меҳнаткашларига чин кўнгилдан ташаккур билдираман ва сизларни ишонтириб айтаманки, юксак ишончингизни оқлаш учун кучимни аямайман.

Бу ерда сўзга чиқиб, менинг шаънимга кўпгина яхши сўзларни айтган ўртоқларнинг ҳаммасига ташаккур билдиришга ижозат бергайсиз.

Ҳар бир коммунист ўзига шундай ишонч билдирилганлигини халққа ва Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига бўлган улуғ ишонч ва муҳаббат деб ҳисоблайди, чунки у, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси раҳбарлигида адолатли ишимизнинг — коммунизм ишининг ғалабаси учун меҳнат қилаяпти ва курашаяпти!

Бутун дунёдаги меҳнаткашлар золимлар ва мазлумлар бўлмайдиган, меҳнат кишининг ҳаётини муносиб, ёлчитилган маданий ҳаётга айлантирадиган жамиятни ер юзида қуришни асрлардан бери орзу қилиб келдилар. Коммунистик таълимот бутун дунё меҳнаткашларининг байроғи бўлиб қолди. Улар ўзларининг катта умидларини, ўзларининг ҳаётий идеалларини шу таълимотга боғламоқдалар.

Бизнинг мамлакатимиз биринчи бўлиб социалистик ва коммунистик қурилиш йўлига кирди. Энди социализм орзу эмас, олисдаги жозибали идея эмас. Социализм реал ҳақиқат, бизнинг турмушимиз бўлиб қолди. Жамиятни ривожлантиришнинг янги йўлига тушиб олган бутун-бутун мамлакатларнинг халқларига социализм улуғ моддий ва маънавий неъматларни келгусида эмас, балки ҳозирнинг ўзида бераяпти.

Социализмнинг СССРдаги ғалабаси фақат сиз билан бизнинггина ғалабамиз бўлмади, ўртоқлар! Бу ғалаба марксизм-ленинизм таълимотининг ғалабасидир, бизга ҳамиша қардошларча мадад бериб келган ва мадад бериб келаётган жаҳондаги барча мамлакатлар меҳнаткашларининг ғалабасидир.

Эндиликда бизнинг мамлакатимиз ўз тараққиётининг янги палласига кирди. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съездида коммунистик қурилиш Программаси қабул қилинди, бу Программани ҳозирги замоннинг коммунистик манифести деб айтмоқдалар.

Маркс ва Энгельс ёзган Коммунистик манифест, коммунизм шарпаси Европада кезиб юрибди, деб эълон қилган бўлса, эндиликда бу «шарпа» қудратли кучга — Совет Иттифоқига ва бошқа социалистик давлатларга айланди. Жаҳон социалистик системаси муттасил ўсмоқда, ўз кучларини кўпайтирмоқда, экономикани, маданиятни ғоят тез суръатлар билан ривожлантирмоқда ва образли қилиб айтганда, кўзга кўриниб турган шундай мужассам бир куч бўлиб қолдики, буни фақат кўр кишиларгина кўрмайди, коммунизм ер юзида мустаҳкам қарор топди, келажак коммунизмники бўлиб қолди, ғалаба коммунизмники бўлиб қолди! Биринчи Коммунистик манифестни ўқишни эп кўрмаган, жаҳон кучларига баҳо беришда уни ҳисобга олишни ўзига эп кўрмаган кишилар эндиликда бизнинг Программамизни диққат билан ўрганмоқдалар, чунки коммунистлар ўзлари айтаётган сўзлар беҳуда сўзлар эмаслигини амалда исбот қилдилар.

Бутун дунёдаги миллион-миллион меҳнаткашлар, бизнинг дўстларимиз ва илмий коммунизмнинг муҳлислари коммунистик қурилишнинг муваффақиятларига, бизнинг жуда катта ривожлантириш планларимизга қойил бўлмоқдалар. Коммунизмга қарши бўлганлар ҳам энди бизнинг улуғ таълимотимизга хаёлпарастларнинг рўёбга чиқмайдиган идеялари деб қараётганлари йўқ, чунки коммунизм реал ҳақиқат бўлиб қолди. Коммунизм реакция кучлари учун реал хавфдир, инсоният жамиятини қотиб қолган ҳолатда қолдирмоқчи, капиталистик мамлакатларда монополистик капитал ҳукмронлигини, одамнинг одам томонидан эксплуатация қилинишини сақлаб қолмоқчи бўлганлар учун реал хавфдир. Шунинг учун ҳам коммунизм идеяларининг жозибали кучидан улар ваҳимага тушмоқдалар.

Ўртоқлар! Мамлакатнинг Олий Советига — давлатимиздаги ҳокимиятнинг олий органига сайловлар ҳар тўрт йилда ўтказилади.

Бу сайловлар халқнинг байрамидир, яхши традиция бўлиб қолган байрамдир. Мамлакатимиздаги сайловларда қатнашаётган кишилар проценти шу қадар каттаки, жаҳондаги биронта капиталистик мамлакатда сайловларда қатнашувчилар проценти шунчалик катта бўлмайди. Бунинг сабаби ҳам маълум, чунки халқ ҳокимият органларига ўзининг энг яхши намояндаларини сайлайди.

Америка Қўшма Штатларидаги буржуача турмуш тартибининг пропагандистлари ва идеологлари АҚШ конгрессига сайловларда икки номзод овозга қўйилади деб мақтанадилар. Улар буни демократиянинг гўёки энг юксак кўриниши деб даъво қиладилар.

Хўш, у ердаги сайловларда қанақа иккита номзод овозга қўйилади? Улар қайси партияларнинг номзодлари? Улар иккита асосий буржуа партияларининг — демократик партиянинг ва республикачилар партиясининг номзодларидир. Лекин америкаликларнинг ўзлари бу партиялар ўртасида аслида ҳеч қандай фарқ йўқ дейишади. Ҳар иккала партия эксплуататор синфларнинг манфаатларини ифодалайди. Шу сабабли, сайловлар вақтида турли номзодлар бирбирлари билан жанжаллаша берадилар бу номзодлар монополистларнинг, фабрикантларнинг, заводчиларнинг, яъни шундай синфларнинг вакилларидирки, совет халқи бу синфларнинг ҳукмронлигини 1917 йилдаёқ батамом тугатган эди. АҚШ республикачилар ва демократик партиялари ўртасидаги энг асосий тафовут шундан иборатки, республикачилар партияси филни, демократик партия эса эшакни ўзига эмблема қилиб олган. Американлик сайловчилар сайлайдиган номзодларнинг қандайлигини шунинг ўзидан ҳам билишингиз мумкин.

Мана шу сайлов олди кампанияси вақтида бир ишчининг сўзлаган гапи менга ёқди. У бундай деди: «Биз, совет кишилари, — коммунистлар ва партиясизлар — ўз овозимизни бир кишига, лекин халқнинг чинакам вакилига берамиз. Бу эса, Америка Қўшма Штатларидагига қараганда анча яхшироқдир. АҚШда одамларга бир-биридан яхши бўлмаган икки номзоддан бирини танлаб олишни таклиф қиладилар, аммо бу номзодларнинг халққа ҳеч қандай дахли йўқ».

Коммунистлар билан партиясизлар блокининг миллионлаб меҳнаткашлар томонидан Олий Советга кўрсатган номзодлари саноат корхоналарининг ва совхозларнинг ишчилари, колхозчилар, олимлар, врачлар, ўқитувчилар, ёзувчилар, инженерлар, агрономлар, мамлакатимиз Қуролли Кучларининг вакиллари, партия ва касаба союз ходимларидир. Депутатликка номзод қилиб кўрсатилганларнинг ҳар қайсиси коммунистик қурилишнинг бир участкасида ишлаб турибди ва халқ турмуши билан чамбарчас боғланган. Зотан бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас, чунки меҳнаткашлар депутатларининг Советлари чинакам халқ ҳокимияти органларидир, бу органларга халқ ўзининг энг яхши ўғил ва қизларини сайлаб, мамлакатдаги бутун ҳокимиятни уларга тўла равишда ишониб топширади.

Америка Қўшма Штатларида ва бошқа империалистик мамлакатларда аҳвол бошқача. У ерда конгрессдагиларнинг, парламентлардагиларнинг катта кўпчилиги монополистик капиталнинг намояндаларидир. Дуруст, монополистларнинг ўзлари камдан-кам ҳолларда парламентларга сайланишга рози бўладилар. Улар меҳнаткашларни боплаб лақиллатмоқ учун монополистик капиталнинг энг содиқ хизматкорларини парламентларга кўрсатадилар. Капиталнинг мана шу малайлари эса тағин ҳам ёвузроқ бўлиб кемирадилар, ўзларининг бой хўжайинларининг манфаатларини ҳимоя қиладилар, чунки бунинг учун хўжайинлар уларга пул тўлаб туради. Капиталистлар ўз хизматкорларини яхшилаб танлашни биладилар ва бу хизматкорларга садоқат билан қилган хизматлари учун пулни аямайдилар.

Буржуа жамиятининг сотқин ва чирик парламентаризми шундай муассасалар билан алмаштирилиши керакки, «уларда фикр ва муҳокама эркинлиги алдоқчиликка айланмайди, чунки парламентарларнинг ўзлари ишлашлари, ўз қонунларини ўзлари бажаришлари, турмушда ҳосил бўлган нарсаларни ўзлари текширишлари, ўз сайловчилари олдида бевосита ўзлари жавобгар бўлишлари лозим». (Ленин, Асарлар, 25 том 476-бет) деб улуғ Ленин томонидан берилган кўрсатмани биз қатъият ва изчиллик билан амалга оширмоқдамиз.

В. И. Ленин 1917 йилда шу вазифани қўйганида ўлмас Париж коммунасининг тажрибасига таянган эди. Бутун дунё меҳнаткашлари каби биз ҳам Париж коммунаси бўлган улуғ кунни Олий Советга сайловлар кунида нишонлаймиз. Бинобарин, 18 март кунини бизда қўшалоқ байрам деса бўлади.

Париж коммунаси, Маркснинг таърифи билан айтганда, «айни вақтнинг ўзида ҳам қонун чиқарувчи, ҳам қонунларни ижро этувчи ишловчи корпорация» бўлган эди.

Меҳнаткашлар депутатларининг Советлари мана шундай «ишловчи корпорациялардир», коммунизм қурилиши авж олдирилган ҳозирги даврда Советларнинг роли тағин ҳам кўпроқ кучаяди. Маълумки, Советлар давлат ташкилотининг ва жамоат ташкилотининг белгиларини ўз ичига олади. Советлар тобора жамоат ташкилотлари бўлиб иш олиб бормоқдалар, уларнинг ҳамма ишларида меҳнаткашлар оммаси кенг равишда ва жуда актив қатнашмоқда.

Янги депутатлар сайланиши муносабати билан ўз ваколатларини гарданидан соқит қиладиган Олий Советнинг самарали ишлаганлигини асло рад қилиб бўлмайдиган шу факт ҳам кўрсатиб турибдики, ўтган тўрт йил мобайнида бизнинг социалистик Ватанимиз ўз тараққиётида янги чўққиларга кўтарилди. Коммунизм нишоналари ҳозир шу чўққилардан яққол кўриниб турибди, биз коммунизмга бормоқдамиз ва, албатта, етиб борамиз, ўртоқлар!

СССР Олий Советига сайланиш ва унда буюк халқимизнинг намояндаси бўлиш фахрли ва масъулиятли ишдир. Лекин кўп вазифа топширилган кишидан кўп нарса ҳам талаб қилинади, деган гап бор.

Олий Совет депутатлигига номзодлар меҳнаткашларнинг йиғилишларида сўзга чиқиб, ўзларининг фикрларини сайловчиларга астойдил ва очиқдан-очиқ айтиб бермоқдалар. Ҳеч қайсимиз дарёсида сув ўрнига сут оқадиган жаннат ваъда қилаётганимиз йўқ, амалга ошириш мумкин бўлмайдиган сайлов олди шиорларини ташлаш билан шуғулланаётганимиз йўқ.

Совет кишилари мамлакатдаги аҳволни, давлатимизнинг бутун ҳаётини яхши биладилар, давлат аппаратининг ва жамоат ташкилотларининг олий органларидан тортиб қуйи ячейкаларигача ўз ишларини очиқ ва демократик йўл билан олиб бормоқдалар. Партия ва давлат ҳамиша халқ билан маслаҳатлашиб ишламоқда, халқ билан биргаликда янада олға бориш планларини ишлаб чиқмоқда, шу планларни бажариш йўлларини белгиламоқда. Шунинг учун бугун ҳам, ўртоқлар, мен сизларга шуни айтмоқчиманки, коммунистик қурилишдаги ғалабамиз ўз-ўзидан келмайди, ёки қадимгилар айтганларидек, осмондан чалпак ёғмайди.

Ҳар бир совет кишиси, ҳар бир саноат корхонаси, колхоз, совхоз, меҳнаткашларнинг ҳар бир коллективи қанчалик яхши меҳнат қилса, коммунистик қурилишнинг партия белгилаб берган планлари шу қадар муваффақиятли бажарилади. Агар ҳар биримиз мўлжалланган планларни амалга оширишга муносиб ҳисса қўшишни ўзимизнинг муқаддас вазифамиз деб ҳисобласак, у ҳолда мўлжалланган мақсадга тезроқ етамиз. Коммунистик қурилишнинг улуғ ишида тинчгина участкалар ва аҳамиятсиз ишлар йўқ. Коммунизм қурилишининг ҳатто энг кичкина участкасида ҳам бажарилаётган иш кўпинча бутун ишимизда ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади.

Мамлакатимизда СССР Олий Советига сайловлар кўклам бошланиб келаётган пайтда ўтаётир. Бу шундай фаслки, бу фаслда табиатнинг ҳам, одамнинг ҳам кучига-куч қўшилади, ғайратга тўлиб-тошади. Коммунистик қурилишнинг бу баҳорини кўкламни далаларга сара уруғликлар экиб кутиб олаётган яхши деҳқон сингари жанговарлик билан, шай бўлиб кутиб олайлик.

Ўртоқлар! Эсингизда бўлса керак, СССР Олий Советига бундан олдинги сайловлар 1958 йил 16 мартда бўлиб ўтган эди. Ўша вақтдаёқ биз Ленин белгилаб берган мақсад йўлида — энг тараққий этган капиталистик мамлакатларга иқтисодий ривожланиш жиҳатидан етиб олиш ва ўзиб кетиш мақсади сари шаҳдам қадам ташлаб олға бормоқда эдик. Лекин олға боришдаги ҳаракатимизнинг миқёси ва суръатлари шу йиллар ичида тағин ҳам кўпроқ кучайди.

Кўп нарсани билдирувчи баъзи бир статистика маълумотларини айтиб бераман. Саноат маҳсулоти ўсишининг ҳар йилги ўртача суръати шу тўрт йил ичида АҚШда 2,2 процентни ташкил қилган бўлса, Совет Иттифоқида 10,1 процентни ташкил қилди. Пўлат ишлаб чиқариш шу вақт ичида бизнинг мамлакатимизда 19,6 миллион тонна, ёки 38 процент кўпайди, АҚШда эса 14,3 миллион тонна ёки 14 процент камайди. Нефть чиқариш 1957 йилдан 1961 йилга қадар СССРда 67,7 миллион тонна ёки 69 процент кўпайди, АҚШда эса атиги 1 процент кўпайди.

Ўтган тўрт йил ичида ишчи ва хизматчиларнинг сони бизда 12 миллион 900 минг киши ёки 24,2 процент кўпайди. Совет Иттифоқида ишсизлик аллақачон тугатилган. Ҳар бир совет кишиси меҳнат қилиш ҳуқуқидан фойдаланяпти ва жамиятдан ўз меҳнатининг миқдори ва сифатига яраша ҳақ оляпти. Америка Қўшма Штатларида эса шу вақт ичида ишсизлар 1,9 миллион кишига кўпайди ва жуда катта — беш миллионли армияга айланди. Бундан ташқари, миллион-миллион америкаликлар қисман ишсиз бўлиб юрибди.

Бизда Совет Иттифоқи аҳолисининг состави шу қадар ёшариб кетдики, эндиликда ишсизлик нималигини яққол тасаввур қиладиган кишилар оз қолди. Ишсиз кишининг ҳолини тушунмоқ учун унинг аҳволига тушиб кўрмоқ, бундай кишининг бутун ночор аҳволини татиб кўрмоқ керак. Ишсиз киши уйига келса, оиласи: хотини ва бола-чақаси йўлига кўз тикиб ўтирган бўлади, бу кишининг эса эртага иш олиш ва уларнинг мушкул аҳволини осон қилиш учун ҳеч қандай умиди йўқ. Бу тағин шундай бир пайтда юз берадики, ўша киши соғлом бўлиб, меҳнат қилишни истайди ва меҳнат қилиш қўлидан келади, лекин мамлакатда ортиқча ишлаб чиқариш мавжуд бўлганлиги учун унга иш топилмайди. Ортиқча ишлаб чиқаришга мамлакатда ҳамманинг қорни тўқ, эгни бут бўлганлиги сабабчи эмас, балки аҳолининг харид қилиш қобилияти тушиб кетганлиги, кўпгина кишилар қашшоқликда умр кечираётганлиги ва ҳатто энг зарур нарсаларни сотиб олишга қурби етмаслиги сабабчидир. Шунинг учун кўпгина товарлар сотилмай қолади. Бу — капитализмнинг бошидаги мушкул бўлиб, унинг моҳиятини Маркс, Энгельс ва Ленин яхши очиб берганлар.

Капиталистлар бундай тартиблардан воз кеча олмайдилар. Чунки йўлбарсни ўт еб кун кечиришга кўндириб бўлмайди, йўлбарс йиртқич ҳайвон бўлганлиги учун бундай қила олмайди. Монополистни, капиталистни кўндириш, унга коммунизм капитализмга нисбатан яхшироқ эканлигини исботлаб бериш мумкин эмас. Уни кўндириш деган гап нима ўзи? Бу — уни ўз капиталларидан воз кечишга кўндириш, у: «меники» деб юрган корхоналар халқнинг мулкига айланиб, бу корхоналар ҳақида меҳнат аҳли «бизларники» деб юрадиган бўлиши деган гапдир.

Ўзининг ҳамма бойликларидан ихтиёрий суратда воз кечадиган капиталистни қаердан топар эдингиз?

Ишчилар синфигина бойликлар халқнинг қўлига ўтишига эришишга қодирдир, ишчилар синфи аҳил оилага уюшиб, ҳокимиятни ўз қўлига олади. Бу ишни муваффақиятли суратда амалга ошириш учун эса ишчилар синфига уни уюштира ва тўғри йўлдан бошлаб бора биладиган партия керак. Коммунистик партиягина ана шундай партия эканлигини тарих тажрибаси кўрсатиб турибди. Ана шундай партия бўлган тақдирдагина ишчилар синфи ғалаба қозониши мумкин ва бу ғалаба қозонилади, қозонилади, қозонилади!

Капиталистлар ҳеч қандай дуофотиҳалар, ҳеч қандай садақалар билан коммунизм ғалабасидан қутила олмайдилар! Бу, бугун бўлмаса, эртага бўладиган ишдир.

Бизнинг қилаётган меҳнатимиз, Совет Иттифоқида коммунизм қурилиши — ана шу ғалабани етилтирадиган хамиртурушдир. Нон ёпаётган эпчил аёлларнинг иши қандай бўлишини биласизми? Агар хамиртуруши яхши бўлса, хамири жуда яхши ошади. Биздаги ва бошқа мамлакатлардаги социализм ва коммунизм муваффақиятлари социализмнинг янги ғалабалари учун шарт-шароитнинг етилишини тезлаштиради.

Коммунистик партиямизнинг, қардош коммунистик партияларнинг фаолияти, бизда коммунизм қурилиши — ифодали қилиб айтганда, коммунизмнинг янги ғалабаларини тезлаштирувчи ўзига хос хамиртурушдир.

Бу ерда буржуа мамлакатларининг журналистлари ўтиришибди. Улар Хрушчев гўё жаҳон революцияси қилишга, жаҳон миқёсида коммунизм қуришга даъват этмоқда ва шунинг учун тинч-тотув яшаб бўлмайди ва ҳоказо ва ҳоказо, деб ҳозироқ ёзадилар, албатта.

(Давоми иккинчи бетда).

ТАСС АХБОРОТИ

1962 йил 16 мартда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши учирилди.

Дастлабки маълумотларга кўра, йўлдош перигейи 217 километр ва апогейи 980 километр бўлган орбитага чиқди. Йўлдошнинг айланиш даври 96,35 минут. Йўлдош орбитаси текислигининг экватор текислигига нисбатан оғиш бурчаги 49 градус.

Йўлдошнинг ичига илмий аппаратура, радиотелеметрик система ҳамда 20,003 ва 90,018 мегагерц частоталарда ишлайдиган радиопередатчик ўрнатилган.

Йўлдошни кузатиб туришни ва телеметрик маълумотларни қабул қилиб олишни Совет Иттифоқи территориясида жойлашган ер устидаги команда-ўлчов комплекси пунктлари амалга оширмоқдалар.

16 мартда йўлдош қуйидаги шаҳарларнинг районлари устидан ўтди: Нью-Йоркдан соат 19-46 минутда, Аддис-Абебадан соат 20-12 минутда, Веллингтондан соат 20-50 минутда, Лос-Анжелосдан соат 21-18 минутда, Оттавадан соат 21-27 минутда, Мельбурндан соат 22-26 минутда.

Учирилган Ер сунъий йўлдоши атмосферанинг юқори қатламлари ва космик фазони тадқиқ қилиш соҳасида амалга ошириладиган программанинг давом эттирилишидир. Ана шу программани бажариш учун 1962 йил мобайнида Совет Иттифоқидаги турли космодромлардан Ернинг бир қанча сунъий йўлдошлари учирилади.

Ана шу тадқиқотларнинг илмий программаси қуйидаги ишларини кўзда тутади:

— радио тўлқинларнинг тарқалишини тадқиқ қилиш мақсадида ионосферада зарядланган зарраchaларнинг тўпланиб қолишини ўрганиш;

— кам қувватли корпускуляр оқимлар ва зарраchaларни ўрганиш;

— космосда узоқ вақт мобайнида парвоз қилиш вақтида радиация хавфига баҳо бериш мақсадида Ер радиация минтақаларининг энергетика составини ўрганиш;

— космик нурларнинг бирламчи составини ҳамда уларнинг интенсивлик ўзгаришларини ўрганиш;

— Ернинг магнит майдонини ўрганиш;

— Қуёшнинг ва бошқа космик жисмларнинг қисқа тўлқинли нурланишини ўрганиш;

— атмосферанинг юқори қатламларини ўрганиш;

— метеор модданинг космик объектлар конструкциясининг элементларига ўтказадиган таъсирини ўрганиш;

— Ер атмосферасида булут системаларининг тақсимланиши ва ҳосил бўлишини ўрганиш.

Бундан ташқари космик аппаратлар конструкциясининг кўпгина элементлари ишлатиб кўрилади.

Шу хилдаги йўлдошларнинг учирилиши ҳақида алоҳида ахборотлар эълон қилиб борилади.

Белгиланган программанинг амалга оширилиши совет олимларига атмосфера юқори қатламлари ва космик фазо физикасини тадқиқ қилишда янги имкониятлар беради.

КОММУНИСТЛАР БИЛАН ПАРТИЯСИЗЛАР БУЗИЛМАС БЛОКИНИНГ ҚУДРАТЛИ КУЧЛАРИ

Ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

(Боши биринчи бетда).

Хоҳлаганингизни ёзаберинглар, жаноблар! Сизлар, ахир жаҳон капитализмининг ғалаба қозонишини хоҳлайсизлар-ку. Модомики, шундай экан, жаҳон миқёсида коммунизм қуришни пропаганда қилиш учун нега мени худди ана шундай ҳуқуқдан маҳрум қилмоқчи бўласизлар? Шу ҳам тенг шароит бўлдими?

Мамлакатимиз экономикасининг қиёфасини ва капиталистик дунёда энг тараққий этган мамлакатнинг қиёфасини бамисоли ойнадек кўрсатиб турган рақамларни таққослаганингизда, социалистик системамиз билан бениҳоя фахрланасан киши. Бизнинг социалистик системамиз халқнинг халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини жуда тез суръатлар билан ривожлантиришига, коммунизмнинг нурафшон чўққилари сари жадал олға боришига имкон беряпти.

Бизнинг Программамиз тантанали равишда эълон қилиб айтдики, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг умумий ҳажми жиҳатидан ҳам, шунингдек аҳоли жон бошига маҳсулот ишлаб чиқариш жиҳатидан ҳам биз 1970 йилдаёқ Америка Қўшма Штатларидан ўзиб кетамиз, 1980 йилга бориб эса Американинг ҳозирги даражасини анча орқада қолдирамиз. Яқиндагина ҳам Ғарбда кўп кишилар бунга эрншa олишимизга ишонмас эдилар, ҳатто бизнинг режаларимиздан кулар эдилар. Лекин замон ўзгаряпти, эндиликда Америка олимлари ва бизнесменларигина эмас, ҳатто президент Кеннедининг ўзи ҳам Совет Иттифоқи АҚШга қараганда тезроқ ўсаётганлигини эътироф қилмоқда. Энди улар бизнинг АҚШдан қачон ўзиб кетишимиз тўғрисидагина баҳслашмоқдалар. Нима ҳам дер эдик, баҳслаша берсинлар. Ким ҳақлигини турмушнинг ўзи кўрсатади — буни кутиш учун энди кўп вақт қолгани йўқ.

Сизлар билан биз етти йиллик планни қабул қилганимизда Ғарбдагилар дарғазаб бўлиб «фантастик план!», «пропаганда плани!» деб шовқин-сурон кўтарган эдилар. Шундан бери орада 3 йил ўтди, энди биз нимани кўриб турибмиз? Шу уч йил ичида топшириқдан ташқари ишлаб чиқарилган саноат маҳсулотининг ўзи бутун совет саноатининг 1937 йилда ишлаб чиқарган маҳсулотига тахминан тенг бўлиб қолди.

Ўртоқлар! Партиямиз Программасида Совет Иттифоқида коммунизм йигирма йил ичида асосан қурилиб бўлади, деб эълон қилинди. Бугун биз XXII съезддан кейин ўтган оз вақт ичида совет халқининг қаҳрамонона меҳнати билан нималар қилинганлигини кўришимиз мумкин.

Фақат кейинги 4 ойнинг ўзида (1961 йил ноябрь — 1962 йил февраль) бизнинг мамлакатимизда саноат маҳсулоти бутун биринчи беш йилликда ишлаб чиқарилган маҳсулотдан қарийб икки баравар кўп ёки бутун 1950 йилда ишлаб чиқарилган маҳсулотдан кўпроқ ишлаб чиқарилди.

Шу тўрт ой ичида, масалан пўлат 24 миллион тонна, яъни бутун 1913 йилда ишлаб чиқарилган пўлатга қараганда қарийб олти баравар кўп ишлаб чиқарилди.

58 миллион тонна нефть чиқарилди, яъни Улуғ Ватан уруши бошланишидан олдин СССРда бутун бир йил давомида чиқариб олинган нефтга қараганда қарийб икки баравар кўп нефть чиқарилди.

Тўрт ой ичида 122 миллиард киловатт-соат ёки урушдан олдинги 1940 йилдагига қараганда икки ярим баравар кўп ва бутун 1952 йилдагига қараганда кўпроқ электр энергия ҳосил қилинди.

Совет халқи коммунизмга мана шундай улкан қадамлар билан бормоқда!

Москваликларнинг шундай бир шарафли ишини айтиб ўтмоқ керакки, улар мамлакат саноатини ривожлантиришга катта ҳ и с с а қўшмоқдалар. Москва с а н о а т и планни умуман муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажармоқда. Калинин районининг меҳнаткашлари ҳам ўтган йил планини муддатидан олдин бажардилар. Депутатликка сизларнинг кўрсатган номзодингиз бўлганим учун хурсанд бўлиб шуни қайд қиламанки, Калинин райони пойтахт районлари орасида биринчи ўринни олиб турибди ва партиянинг XXII съездини муносиб кутиб олиш учун бўлган социалистик мусобақада кўчма Қизил байроқ олишга муваффақ бўлди. Шу йилнинг январь ва февраль планлари муваффақиятли бажарилди. Сизларнинг бундан буёнги ишларингизга ҳам шундай муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Бироқ, шуни айтишим керакки, агар ҳамма корхоналар планни бажарганларида эди, москваликлар тағин ҳам кўпроқ маҳсулот берган бўлур эдилар. Афсуски, ҳозирча бундай бўлмаётир. Ўтган йил Москва корхоналаридан 39 таси ўзининг ишлаб чиқариш планларини бажармади. Январь-февраль ойларида аҳвол тағин ҳам ёмонроқ бўлди: Москва заводлари ва фабрикаларидан 75 таси саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш планини бажармади.

Баъзи бир кишилар мени сизларнинг номзодингиз бўла туриб, бу гапларни атайлаб сизларга ўз сайловчиларига қарата айтмаяпти, балки умуман москваликларга қарата айтяпти, деб ўйлашлари мумкин. Сир тариқасида шуни айтиб қўяйинки, бу гаплар сизларга ҳам тааллуқлидир.

Энди, москвалик ўртоқлар, ўз уйимизда тартиб ўрнатайлик. Юришни яхши машқ қилмаган одамлар колоннаси йўлда бораётганда баъзан чўзилиб кетади — кучлилар олдинда боради, заифлар эса думда қолиб кетади. Коммунизмга боришда мана шунақа колоннага ўхшаб қолишимиз ярамайди. Зич бўлиб саф тортиб коммунизм йўлида қадам ташлаб бориш осонроқ ва завқлироқ-ку!

Ўртоқлар! Шу йиллар ичида қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам жиддий муваффақиятлар қўлга киритилди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг харид нархлари оширилганлиги, МТСлар қайта ташкил этилганлиги, бунинг натижасида колхозлар ўзларига керакли техникани сотиб олганликлари сингари бир қанча жуда муҳим тадбирлар амалга оширилганлиги туфайли, колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари фидокорона меҳнат қилганликлари туфайли мамлакатда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш анча кўпайди, чорва моллар сони ортди.

Дон етиштириш, масалан, ўтган йил 8 миллиард 380 миллион пудга етганлигини, яъни 1953 йилдагига нисбатан 66 процент кўпайганлигини; сўйилган вазнда гўшт етиштириш 8 миллион 800 минг тоннага етганлигини ёки 50 процент кўпайганлигини; мол ёғи етиштириш 894 минг тоннага етганлигини ёки 1953 йилдагига қараганда 80 процент кўпайганлигини; сут етиштириш 62 миллион 500 минг тоннага етганлигини ёки 1953 йилдагига нисбатан 71 процент кўпайганлигини яқинда айтиб ўтган эдим.

Кейинги тўрт йил ичида давлат томонидан харид қилинган гўшт 45 процент, сут 38 процент кўпайди. Буларнинг ҳаммаси яхши иш бўлди албатта, бироқ, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда эришилган суръатлар ҳозир бизни қаноатлантира олмайди.

Биз шу нарсани ҳисобга олмаслигимиз мумкин эмаски, биринчидан, шу йиллар ичида СССР аҳолиси 15 миллион кишига кўпайди, иккинчидан эса, аҳолининг пул даромадлари 33 процент ошди. Демак, гўшт ва сутнинг товар ресурслари аҳолининг пул даромадларига қараганда салгина ошиқроқ кўпайибди.

Сизларга маълумки, яқинда партия Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтди. Пленумнинг иши тўғрисида сизларга батафсил гапириб ўтиришнинг ҳожати йўқ деб ўйлайман, чунки бу Пленумнинг материаллари матбуотда кенг эълон қилиниб турди. Пленум қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ишларнинг аҳволини батафсил кўриб чиқди, коммунистик қурилишнинг улуғ Программаси қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши соҳасида ҳам муваффақиятли бажарилиши учун конкрет йўлларни белгилаб берди. Лекин бунинг учун ҳаммамиз яхшироқ меҳнат қилишимиз керак бўлади. Тараққиётнинг ўлчови ва халқ турмуш даражасини ўстиришнинг энг муҳим манбаи бўлган меҳнат унумдорлигининг ҳал қилувчи аҳамияти тўғрисида неча марталаб гапирган эдим. Маълумки, 20 йиллик давр ичида бизнинг мамлакатимизда моддий ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми тахминан 5 баравар, яъни 400 процент кўпайиши лозим, аммо ходимларнинг сони жами 40 процент кўпаяди.

Хўш, моддий ишлаб чиқаришнинг ҳажмини биз нималар ҳисобига беш баравар кўпайтиришимиз мумкин? Фақат ижтимоий меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобигагина кўпайтирамиз! Бизнинг олимларимиз, экономистларимиз зарур ҳисоб-китобларни қилиб, шундай хулосага келдиларки, м е ҳ н а т унумдорлигини мўлжаллангандек саноатда 4-4,5 баравар ва қишлоқ хўжалигида 5-6 баравар кўпайтириш бемалол мумкин, чунки бу фан ва техниканинг мисли кўрилмаган даражада ривожлантирилиши билан, кадрларнинг малакаси анча оширилиши билан ва меҳнат ресурсларидан тағин ҳам рационалроқ фойдаланиш билан таъминланади.

Совет кишиларининг меҳнатга муносабати тубдан ўзгариб бораётганлиги сабабли бу вазифани ҳал қилиш осонлашади. Меҳнат ҳар бир совет кишиси учун тобора ҳаётий зарурат бўлиб қолмоқда. Меҳнатга бундай янгича муносабат коммунистик меҳнат бригадалари, цехлари ва корхоналарини вужудга келтириш учун авж олиб кетган оммавий ҳаракатда намоён бўлди.

Ўртоқлар! Коммунистик партия, унинг Марказий Комитети, Совет ҳукумати Олий Советга ўтказилаётган янги сайловлар арафасида халқ олдида халқ фаровонлигини юксалтириш соҳасидаги планлар қандай бажарилаётганлиги ҳақида ҳам ҳисоб бермоқдалар. Тўрт йил ичида мамлакатнинг миллий даромади 38 процент кўпайди, аҳоли жон бошига ҳисоблаганда эса 29 процент ортди. Шу даврнинг ўзида Америка Қўшма Штатларида миллий даромад фақат 9 процент кўпайди, аҳоли жон бошига ҳисоблаганда эса атиги 2 процент ошди.

Миллий даромаднинг ўсиши негизида меҳнаткашларнинг реал даромадлари кўпайди. Шу вақт ичида халқ хўжалиги турли тармоқларидаги ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи тартибга солинди. Иш ҳақини тартибга солиш вақтида ишчи ва хизматчиларнинг, айниқса кам ҳақ олаётган ходимларнинг иш ҳақи оширилди. Эндиликда 40 миллиондан кўпроқ ишчи ва хизматчи янги тартибда иш ҳақи олиб ишламоқда. Етти йилликнинг охиригача иш ҳақи минимуми оширилиб, ойига 50-60 сўмга етказилади, бунинг натижасида фақат кам ҳақ олаётган категориялардаги ишчи ва хизматчиларнинггина эмас, шу билан бирга ўртача ҳақ олаётган ишчи ва хизматчиларнинг ҳам иш ҳақи миқдори кўпайтирилади.

Шу йиллар ичида колхозчиларнинг даромадлари ҳам анча ошди.

Ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи ҳамда колхозчиларнинг пул даромадлари ўсиб борганлиги билан бир қаторда аҳолининг жамоат фондлари ҳисобига олаётган даромадлари ҳам кўп миқдорда ошди. Давлат ҳисобидан тўланаётган ҳамма тўловлар ва енгилликларнинг—пенсиялар, нафақалар, стипендиялар, текин ўқитиш, текин медицина хизмати кўрсатиш ва бошқаларнинг жамики миқдори 1961 йили 26 миллиард 400 миллион сўмни ташкил қилди ва 1957 йилдагига қараганда 30 процент кўп бўлди.

Ишчилар ва хизматчилар олти ва етти соатлик иш кунига ўтказилганлиги шу йиллар ичида амалга оширилган энг катта социал тадбирларнинг бири бўлди. Бунинг натижасида иш ҳафтаси 6 ярим соат камайди. Шуни таъкидлаб ўтиш керакки, бу тадбир амалга оширилиши натижасида ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи камаймади, балки ишчи ва хизматчилардан каттагина қисмининг иш ҳақи ошди.

Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни кўпайтиришда катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Буни совет кишиларининг ҳаммаси ҳис қилмоқда. Энди вазифа шуки, халқ истеъмол қиладиган моллар чиқаришни кўпайтириш билан бир вақтда, бу молларнинг сифатини ғоят яхшилашга, уларнинг хилларини кўпайтиришга эришмоқ керак.

Бизнинг мамлакатимизда уй-жой қурилиши йилдан-йилга кенгайиб бормоқда. Фақат ўтган тўрт йилнинг ўзидагина шаҳарларда ва ишчи посёлкаларида умумий саҳни 315 миллион квадрат метрли янги уй-жой бинолари ёки 9 миллионга яқин шинам квартиралар қурилди. Демак, чор Россиясидаги шаҳарларда 1913 йили бўлган жамики уй-жой фондига қараганда қарийб икки баравар кўп уй-жой қурилди. Шу вақт ичида колхозчилар ва қишлоқ интеллигентлари қишлоқ жойларида 2 миллион 600 мингта уй қуриб олдилар. Кейинги беш йил ичида совет кишиларидан 50 миллион киши — бутун аҳолининг қарийб тўртдан бир қисми янги уйларга кўчиб кирди!

Агар Ватанимизнинг пойтахти Москвани олиб қарасак, кейинги тўрт йил ичида Москвада революцияга қадар бўлган квартиралардан кўпроқ янги квартиралар қурилди. Шуни назарда тутиш керакки, ҳозирги шинам квартираларни энг оддий қулайликлари бўлмаган эски уй-жойларга асло таққослаб бўлмайди.

Партия ва ҳукумат уй-жой қурилишига тинмай эътибор бераётганликлари ва бу қурилишни замонавий индустриал негизда ташкил этаётганликлари туфайлигина уй-жой қурилишини шу қадар жуда кенг миқёсда авж олдириб юбориш мумкин бўлиб қолди.

Совет кишилари Ватанимиз фани ва техникасининг жуда катта муваффақиятларидан бениҳоя мамнун бўлмоқдалар, мамлакатда маданиятнинг янада юксалиб бораётганлигига қувонмоқдалар. Бунинг учун бизда ҳамма асослар бор, ўртоқлар!

Бизнинг олий ўқув юртларимиз ва техникумларимиз, масалан, ўтган тўрт йил ичида олий ва ўрта маълумотли 3 миллион 300 минг мутахассис тайёрлаб берди, яъни бундан олдинги тўрт йилдагига қараганда 550 минг кишидан кўпроқ мутахассис тайёрлаб чиқарди.

СССРнинг умумий таълим мактабларида ўқиб турган ўқувчилар шу вақт ичида 8,5 миллион кишига кўпайганлиги ҳақида ҳам фахрланмай гапириш мумкин эмас. Бунинг нималигини шу факт яққол кўрсатиб турибдики, революциядан олдинги Россияда бўлган умумий таълим мактабларидаги ҳамма ўқувчиларнинг сони 9,7 миллион киши эди. Демак, ўтган тўрт йил ичида биз Октябрь революциясигача қадар бутун мамлакатда ўқиб турган кишиларнинг сонига қарийб тенг келадиган миқдордаги кишиларни ўқишга тортибмиз.

Ернинг жаҳонда биринчи сунъий йўлдошлари учирилганлиги сингари тарихий ғалабалар совет фани ва техникаси ижодий муваффақиятларининг чўққиси бўлди. Боя академик А. Ю. Ишлинский нутқ сўзлаб турган пайтда мен бугун кундуз соат 3 да яна битта сунъий йўлдош учирилганлигини ва бу йўлдош ҳозир Ер теварагида учиб юрганлигини айтган эдим. Биз инсоннинг ақл заковати ва меҳнати билан яратилган биринчи сунъий планетани, жаҳонда биринчи космик кемаларни космосга учирдик, бизнинг қаҳрамонларимиз Ю. А. Гагарин ва Г. С. Титов шу кемаларда Ер атрофида айланиб учиб, сўнмас қаҳрамонликлар қилдилар. Бошқа кўпгина улуғ муваффақиятлар сингари бу муваффақиятларнинг ҳаммаси ҳам жаҳон фани ва техникасининг олтин фондига киради.

Халқ совет интеллигенциясининг жамиятимиз ҳаётидаги меҳнати шонли ва фахрли меҳнатдир. Фан ва техника, халқнинг социалистик маданияти бундан буён ҳам мана шундай жадал суръатлар билан ривожланиши учун, коммунизм қураётган улуғ халқ қандай қаҳрамонликлар кўрсатишга қодир эканлигини инсониятга намуна қилиб кўрсата бериши учун биз бундан буён ҳам ҳамма чораларни кўраверамиз.

Бизнинг партиямиз янги Программани ишлаб чиқаётганида жамият тараққиётининг Маркс, Энгельс, Ленин кашф этган қонунларига асосланди. Марксчи-ленинчилар жаҳонни улуғ революцион йўл билан ўзгартирувчи кишилардир. Улар, аввало, ўзларининг дунёқарашлари жиҳатидан материалистдирлар ва ўз сиёсатларини халқ оммасининг туб манфаатларини, халқ турмушининг иқтисодий шароитини чуқур билиш асосига қурадилар.

Маркс, одамлар сиёсат, фалсафа, дин билан шуғулланишдан олдин, аввало ейишлари, ичишлари, уй-жойли бўлишлари лозим, меҳнат қилишлари лозим, деган яққол фактни кўрсатиб бериб, илм-фанда, жаҳон тарихини тушунишда революцион тўнтариш ясади, У, капиталистик жамият халқ оммаси учун ёлчитилган турмуш шароитини яратиб беролмаслигини, эксплуататорлар ҳукмронлиги шароитида инсониятнинг жуда катта кўпчилиги қул бўлиб меҳнат қилишга ва аянчли турмуш кечиришга муқаррар маҳкум эканлигини кўрсатиб берди.

Марксизм таълимоти халқаро ишчилар синфини жамият тараққиёти перспективаларини тўғри тушуниш билан қуроллантирди, энг адолатли ижтимоий тузум бўлган социализмга, коммунизмга олиб борувчи тўғри йўлни кўрсатиб берди. Социализм шароитидагина бутун ишлаб чиқаришни планли ташкил қилиш йўли билан жамиятнинг ишлаб чиқарувчи кучларини кўпайтириб бориш ва улар яратаётган маҳсулотларни одамларнинг жамики эҳтиёжларини ҳамиша кўпайиб борадиган миқдорда таъминлашга имкон берадиган даражага етказиш мумкинлигини Маркс, Энгельс, Ленин биринчи бўлиб кўрсатиб бердилар. Бундай жамиятни эса тарихнинг чинакам яратувчиси бўлган озод халқгина қура олади.

В. И. Лениннинг васиятларига содиқ бўлган бизнинг партиямиз Лениннинг улуғ идеяларини амалга оширишни — коммунистик жамият қуришни, мустаҳкам ва адолатли тинчликни таъминлашни, халқнинг барча моддий ва маънавий эҳтиёжларини тўла равишда қондиришни ўзининг бутун фаолиятининг маъноси деб билади.

Коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш, саноатни ва қишлоқ хўжалигини, фан ва техникани ривожлантириш, шу асосда Совет Иттифоқида халқнинг турмуш даражасини ҳар қандай капиталистик мамлакатдагига нисбатан энг юксак даражага кўтариш тўғрисида бизнинг Программамизда баён қилинган планлар ана шу олижаноб мақсадга бўйсундирилган планлардир.

Шу нарсани қувониб ва хурсанд бўлиб қайд қиламизки, совет халқи Ленин партиясининг буюк Программасини қизғин маъқуллаб кутиб олди, бу Программада марксизм-ленинизм таълимоти янада ижодий ривожлантирилди. Бутун халқ коммунизмнинг улуғ ғалабасини яқинлаштирмоқ учун фурсатни қўлдан бермай, Программани амалда рўёбга чиқаришга киришди. Мана шунинг ўзи партиянинг иши билан халқнинг иши бир-биридан ажралмаслигини кўрсатувчи яна бир яққол далилдир.

Азиз ўртоқлар! Хўжалик ва маданий қурилишдаги муваффақиятларимизга баҳо бериш қийин эмас: ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг миқдори ва сифати, янги қурилишларнинг корпуслари, халқ фаровонлигининг, маданият ва маорифнинг даражаси — мана шуларнинг ҳаммаси аниқ рақамларда ўз ифодасини топмоқда. Халқаро ишларда эришилган натижаларни яққол ва аниқ ифодалаб беришга имкон берадиган худди ана шундай ўлчовни топиш қийинроқ бўлса керак. Лекин бу соҳанинг ҳам шак-шубҳасиз кўрсаткичлари бор.

Мамлакатимизда коммунистик жамият қурилишининг авж олдирилишига йўлдош бўлиб турган тинчлик ташқи сиёсатимизнинг энг асосий ғалабасидир, совет кишилари халқ хўжалик планларининг муваффақиятли бажарилаётганлиги билан қандай фахрланаётган бўлсалар, бу ғалаба билан ҳам шундай фахрланишлари мумкин.

Ҳа, жаҳондаги вазият ҳали ҳам мураккаб ва кескин бўлиб турибди, Империалистик давлатларнинг агрессив доиралари социалистик мамлакатларнинг муваффақиятларидан ваҳимага тушиб, қуролнишга солиш фикридан воз кечганлари йўқ. Лекин улар халқаро ишларда бемалол ўзбошимчалик қила оладиган вақтлар аллақачонлар ўтиб кетди. Эндиликда империалистлар ўйлашиброқ ҳаракат қилишга мажбурдирлар. Энди ядро қуроли ва ҳозирги замон қуролининг бошқа турлари уларнинг монополияси эмас. Совет Иттифоқида мана шу қуролларнинг ҳаммаси етарли миқдорда бор, шу билан бирга бизда ядро қуролини элтадиган энг яхши воситалар—қитъалараро қудратли ракеталар бор. Ҳозирги вақтда ақлдан озган кишиларгина социализм мамлакатларига қарши уруш бошлаши мумкин. Бундай йўлга қадам қўйиш империалистлар учун ўз-ўзини ўлдириш бўлур эди, чунки ҳар қандай агрессорни емириб ташламоқ учун бизнинг етарли воситаларимиз бор, Империалистлар социалистик лагернинг қудрати билан, бутун дунёдаги тинчликсевар кучлар билан ҳисоблашишга мажбурдирлар.

Совет Иттифоқи, барча тинчликсевар халқлар тинчликни мустаҳкамлашга, энг муҳим халқаро проблемаларни ҳал этишга зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар. Бу проблемалар, дастлаб Германия сулҳ шартномасини тузиш масаласи, ёппасига ва батамом қуролсизланиш проблемаси, ҳамма шакллардаги ва кўринишлардаги мустамлакачиликни тугатиш масаласи халқларнинг диққат марказида турибди.

Германия сулҳ шартномасини тузиш ва шу асосда Ғарбий Берлин масаласини ҳал қилиш мустаҳкам тинчлик йўлида қўлга киритилиши лозим бўлган, жуда муҳим, айтиш мумкинки, юксак чўққидир.

Марказий Европадаги аҳволни нормаллаштиришга ҳаракат қилаётган Совет Иттифоқининг, Германия Демократик Республикасининг, бошқа социалистик давлатларнинг позицияси ниҳоят даражада равшан. Биз гитлерчилар Германияси тор-мор келтирилганидан кейин ҳақиқатда вужудга келган аҳволга, иккита суверен герман давлати ва урушдан кейин ўрнатилган чегаралар борлигига асосланиб иш кўрмоқдамиз.

Бизнинг иттифоқчимиз — Германия Демократик Республикаси ўзининг халқаро позицияларини мустаҳкамламоқ учун, ўз суверенитетини барқарор қилмоқ учун олиб бораётган курашни яхши тушунамиз ва бу курашни актив қувватламоқдамиз. Мамнуният билан шуни айтиш мумкинки, бу зўр кураш давомида жиддий муваффақиятлар қўлга киритилди. Эндиликда Ғарб давлатларининг кўпгина сиёсий арбоблари тарихий факт мавжудлиги билан, яъни иккита герман давлати мавжуд бўлиб турганлиги, шулардан бири социалистик йўлдан ривожланаётганлиги ва ривожланажаги билан тобора кўпроқ ҳисоблашишга мажбурдирлар.

Германия Демократик Республикаси ҳукуматининг Ғарбий Берлин билан бўлган чегараларда ўтган йил август ойида ўтказган ҳимоя чоралари Германия Демократик Республикаси суверенитетини барқарор қилмоқ учун айниқса катта аҳамиятга эга бўлди. Бу чоралар Германия Демократик Республикаси ҳукуматининг ўз чегараларининг хавфсизлигини муҳофаза қилиш соҳасидаги ўзининг суверен ҳуқуқларини амалга оширишдан иборат чоралар бўлди. Социалистик Германиянинг ишчилари ва деҳқонлари Ғарбий Германия реваншчиларига ва милитаристларига, Ғарбий Берлиндаги иғвогарларга Шарққа олиб борадиган йўл абадий ёпиқ эканлигини Бранденбург дарвозалари олдида яна бир марта кўрсатдилар. Бу жиддий муваффақият бўлди, шу муваффақият туфайли Совет Иттифоқи, Германия Демократик Республикаси, барча социалистик мамлакатлар тағин ҳам мустаҳкамроқ позицияда туриб сулҳ шартномаси учун курашни давом эттирадиган бўлиб қолдилар.

Сизларга маълумки, Совет ҳукумати Германия сулҳ шартномасини тузишнинг қандайдир муқаррар муддатлари бор деган фикрда эмаслигини айтди. Совет ҳукумати Германия масаласи устида фикрлашиб олмоқ ва музокаралар олиб бормоқ учун энг яхши шароит вужудга келтириш мақсадида шундай деб айтган эди. Биз иккинчи жаҳон урушидан мерос бўлиб қолган масалаларнинг ҳал этилишини, Германия сулҳ шартномасини тузишни, шу асосда Ғарбий Берлинни демилитаризация қилинган эркин шаҳарга айлантириб, бу шаҳардаги оккупация режимининг тугатилишини истаймиз. Биз бунга гитлерчилар Германиясига қарши урушган ҳамма мамлакатлар билан биргаликда эришишни истаймиз, Бунга эришиш халқаро кескинликни юмшатмоқ ва бутун дунёда тинчликни таъминламоқ учун халқлар олиб бораётган курашнинг умумий ишига қўшилган катта ҳисса бўлур эди. Масаланинг бу тарзда ҳал қилиниши реванш иштиёқида юрган ғарбий герман милитаристларининг қўл ва оёғини боғлаб қўйган бўлур эди, ўтган урушда иттифоқчи бўлган давлатлар ўртасидаги ҳамкорлик руҳини маълум даражада тиклашга ёрдам берган бўлур эди.

Шу сабабли, Совет ҳукумати Ғарб давлатларини Германия сулҳ шартномасини тузишда қатнашишга кўндирмоқ учун ўзининг вақти ва меҳнатини аямайди. Лекин шу нарсани жуда муайян қилиб айтмоқ керакки, бу муҳим масаланинг ҳал қилинишини бениҳоя орқага суришга умид қилаётганлар жиддий равишда янглишадилар. Бу масала ҳал қилиниши лозим ва албатта, ҳал қилинади.

Германия сулҳ шартномасига тааллуқли масалалар юзасидан Совет Иттифоқи билан АҚШ анча вақтдан бери фикрлашиб турибдилар. Америка вакиллари ҳам, мана шу фикрлашувда бамисоли ғойибона ҳозир бўлиб турган АҚШнинг НАТОдаги иттифоқчилари ҳам, оқилона позицияда турибдилар, деб айтиб бўлмайди.

Бўлаётган бу фикрлашувларнинг тафсилотини айтиб бермоқчи эмасман, чунки бу фикрлашувлар ҳали поёнига етгани йўқ. Фақат шуни айтиб ўтаманки, умумий тил топмоқ учун суҳбатдошларимиз билан ҳали кўп нон-қатиқ ейишга тўғри келса керак. Улар билан бўлаётган суҳбатлар тахминан қуйидаги равишда ўтмоқда.

Биз айтяпмиз: Агар сизлар Германия масаласини энг яхши ҳал қилиш учун биз билан биргаликда Германия сулҳ шартномасини тузишни истамасангиз, у ҳолда Совет Иттифоқи ва бошқа давлатлар Германия Демократик Республикаси билан сулҳ шартномасини имзолашга мажбур бўладилар.

Бизнинг суҳбатдошларимиз бунга жавобан бундай дейишяпти: сабр қилинг, гарчи биз Германия сулҳ шартномасида бевосита қатнашмасак ҳам, лекин бу шартномани тузиш вақтида ҳал қилиниши лозим бўлган масалаларни ҳал қилиш йўлини сизлар билан қидириб топишга розимиз. Шу масалаларни бамаслаҳат ҳал қилиш йўли топилганидан кейин сиз, яъни Совет Иттифоқи Германия Демократик Республикаси билан сулҳ шартномасини имзолайсиз ва ўртамизда бўлган келишимни шу шартномада акс эттирасиз.

Нима ҳам дер эдик, ҳеч бўлмаганда бу фикрга қўшилиш мумкин бўлур эди, Лекин масаланинг моҳияти устида гап очилиши биланоқ, суҳбатдошларимиз айниб қолишади. Суҳбатдошла р и м и з сулҳ шартномасини тузиш чоғида туғиладиган, ҳаммага яхши маълум бўлган масалалар комплекси ўрнига, шу жумладан Германия Демократик Республикасининг суверен ҳуқуқларини эътироф қилиш ва ҳурматлаш ўрнига, фақат Ғарбий Берлинга кирадиган йўл масаласинигина кўрадилар. Дарахт орқасидаги ўрмонни кўрмаслик деб мана шуни айтадилар-да.

Кейинги йилларда Совет Иттифоқи қуролсизланиш проблемасини ҳал қилиш йўлларини қидиришда ташаббусни қўлдан бермаганлигини Совет ҳукумати ташқи сиёсат фаолиятининг муваффақиятлари қаторига тамомила асосли равишда кирита оламиз. Қуролсизланишга олиб борадиган йўл осон йўл эмас, албатта. Лекин қуролсизланиш идеяси юз ва юз миллионлаб кишиларнинг онгига сингиб кетган экан, бу ҳол, аввало, мамлакатимизнинг жуда катта хизмати туфайли рўй берди, бизнинг мамлакатимиз ёппасига ва батамом қуролсизланиш программасини бундан икки ярим йил муқаддам кўтариб чиқди ва шундан бери бу программани ўтказишга зўр бериб ҳаракат қилиб келмоқда.

Ҳозирги замон ядро қуролларининг даҳшатли вайрон қилувчи кучи, бу қуролларни ер шарининг исталган нуқтасига элтиш мумкинлиги ҳозирги кунда шундай яққол далилдирки, бу далил олдида инсон ақли қуролсизланиш проблемасининг тезроқ ҳал этилишини талаб қилмасдан қололмайди.

Қуролсизланиш масаласида битимга келиш мумкинми? Ҳа, мумкин. Совет Иттифоқининг позицияси жаҳон жамоатчилигига яхши маълум: биз қаттиқ халқаро контроль остида ёппасига ва батамом қуролсизланиш тарафдоримиз.

Лекин Ғарб давлатларининг ва, аввало, АҚШ нинг сиёсатини белгилаб бераётган, қуролсизланиш тўғрисида битимга келиш масаласини ҳал қиладиган шахслар зўр бериб қуролланишнинг жамики хавфини тушуниб олмаганга ўхшайдилар, ҳозирги замон шароитида уруш қандай тус олишини мумкинлигини англаб олмаганга ўхшайдилар. Жаҳон урушларининг ҳар иккаласида Америка Қўшма Штатлари ўз иттифоқчилари билан биргаликда голиб бўлиб чиқди. Лекин бу урушларда АҚШ жуда кам талафот кўрди. Америка саноати ҳарбий заказларни бажариш йўли билан бениҳоя кенгайиб кетди, монополиялар эса, ниҳоят даражада кўп фойда олди. Америка монополистлари янги урушда фойда орттириб қолиш имкониятидан ҳозир ҳам воз кечмаганга ўхшайдилар. Бу нарса уларнинг ўзлари ўйнаётган жуда хатарли ролни тўғри тушуниб олишларига имконият бермаётир.

Шуни айтиш керакки, АҚШ аҳолиси кейинги асрда ўз территориясида уруш азобини тортгани йўқ, шу сабабли американикларнинг кўпчилиги уруш бошланиб кетган тақдирда нималар бўлишини ва бу уруш ҳамма халқларнинг бошига, шу жумладан, Америка халқининг бошига ҳам нақадар даҳшатли офатлар келтиришини ҳали яхши тушунмаётир.

АҚШ ўзини урушда зарба тегмайдиган мамлакат деб, океаннинг жуда кенг майдони бошқа қитъалардаги уруш ҳаракатларининг йўлига солинган тўсиқ деб ҳисоблаб юрган вақтлар аллақачон ўтиб кетди. Ҳозирги замон шароитида ер юзидаги бошқа ҳамма мамлакатлар каби АҚШ ҳам уруш зарбидан қутулиб қола олмайди.

Эндиликда аҳвол тағин ҳам кўпроқ ўзгармоқда. Бизнинг олимларимиз ва инженерларимиз қитъалараро янги ракетани вужудга келтирдилар, унга глобал ракета деб ном бердилар, ракетага қарши ишлатиладиган қурол бу янги ракетага бас келолмайди.

АҚШ ҳарбийлари Совет Иттифоқининг жавоб зарбасидан қандайдир гов ёрдамида қутулиб қолмоқчи бўлди. Бунинг учун АҚШ тахминан Шимолий қутб орқали, яъни энг қисқа йўл бўйлаб учиб келаётган ракеталарни йўлда ушлаб оламиз деган ният билан радар ва бошқа аппаратлар системасини вужудга келтирди. Янги глобал ракеталар Ер шарининг атрофида исталган томонга қараб учиб бориши ва белгиланган ҳар қандай жойга зарба уриши мумкин. «Восток-1» ва «Восток-2» космик кемаларининг учирилганлиги қилинган ҳисоб-китобларнинг аниқлигини кўрсатувчи мисолдир.

Хуллас, Америка Қўшма Штатлари томонидан локаторлар системасини ва бошқа огоҳлантириш воситаларини вужудга келтиришга сарфланган жуда катта капиталлар фойдасиз бўлиб чиқди. Буларнинг ҳаммаси энди ўз аҳамиятини йўқотди, чунки ракеталар АҚШ территориясига мана шу аппаратлар ўрнатилган томондан эмас, бутунлай бошқа томондан учиб келиши мумкин.

Афтидан, америкалик Пауэрснинг «У-2» разведкачи самолёти ана шу районда бизларнинг қитъалараро ракеталар базамиз жойлашган, деб тахмин қилиб, бу районни кўздан кечирмоқ учун Покистондан Свердловскка қараб учганлиги бежиз бўлмаса керак. Уларнинг ҳисобларига кўра, АҚШ территориясини қитъалараро ракеталар билан уққа тутиш учун бу энг қисқа линиядир. Лекин, ҳатто, Америка ҳарбийлари тўғри ҳисоб-китоб қилган деб фараз этсак ҳам, эндиликда уларнинг ҳисоб-китоблари ҳеч нарсага арзимай қолди. Биз ракеталарни Шимолий қутб орқалигина эмас, балки тескари томонга қараб ҳам учира оламиз. Халқ орасида айтилганидек, сен уни эшикдан кириб келади деб кутсанг, у сеникига деразадан ошиб тушиши мумкин.

Глобал ракеталар океанлар томонидан ва бошқа томонлардан учиб келиши мумкинки, бу томонларда ҳеч қандай огоҳлантириш воситаларини ўрнатиш мумкин эмас. Зотан глобал ракета мавжуд бўлган шароитда огоҳлантириш воситалари умуман ўз аҳамиятини йўқотди.

Глобал ракеталарга қарши бирон-бир тайёргарлик тадбирларини кўрмоқ учун бу ракеталарни ўз вақтида аниқлаб бўлмайди. Умуман, АҚШ да ракеталарга қарши системалар яратишга сарфланган маблағлар—беҳуда сарф қилиб юборилган пуллардир, АҚШ мудофаа министри Макнамара тўғри айтганидек, бу пуллар кўзланган фойдани бермайди. Бу гапни мен айтаётганим йўқ, буни Макнамара айтди.

Шу сабабли урушнинг олдини олишнинг энг оқилона воситаси—қуролсизланишдир. Халқларнинг манфаатларини тушуниб олиш, қуролсизланиш тўғрисидаги битимни тузиш зарурлигини ва бу битимни имзолаш кераклигини англаб олишдан ҳам кўра оқилона сиёсат йўқдир.

Такрор айтаманки, ядро уруши оловида одамларнинг кўплаб қирилишига йўл қўймайдиган энг реал огоҳлантириш воситаси, у ҳам бўлса — қуролсизланиш тўғрисида, зўр бериб қуролланишни тўхтатиш ва ясаб қўйилган қурол-яроғларнинг жуда катта запасларини йўқ қилиб ташлаш тўғрисида битим тузишдан иборатдир. Совет Иттифоқи бунга эришмоқ учун бутун куч ва ғайратини сарфлаб келди ва сарфлай беради. Термоядро уруши келтириши мумкин бўлган ҳалокатга йўл қўймаслик учун мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда реалистик йўл тутиш ҳозир ҳар қачонгидан ҳам зарур.

Ҳамма иллат шундаки, ўртоқлар, капиталистик дунёда шундай фикр юритишади: ким бой бўлса, ақлли, ким камбағал бўлса, аҳмоқ одам эмиш. Америка Қўшма Штатларининг монополистлари эса ҳақиқатдан ҳам бой-бадавлат, бели бақувват кишилардир, шунинг учун улар ҳар ким билан баббаравар гаплашишга ўрганмаганлар. Улар бировларни ўлдиришга, бошқа бировларни сотиб олишга ўрганганлар, шунинг учун капиталистик дунёда Америка монополистлари нима деса, қонун ҳисобланиб келган. Мана, шунда Совет Иттифоқи вужудга келди, социалистик мамлакатлар барпо бўлди, бу мамлакатлар ўз мустақил сиёсатини юргизмоқда. Монополистлар эса Совет Иттифоқи — ҳали ҳам ўша чипта кавуш кийиб юрган Россия, биз уни Октябрь революциясидан кейин 16 йил танимаганмиз, деб эски тушунчалар билан фикр юритишни истайдилар.

Лекин биз ўз чипта кавушларимизни аллақачонлар музейга топшириб юборганмиз. Бизнинг космик кемаларимиз космик фазога биринчи бўлиб парвоз қилди. Энди бу чипта кавуш кийиб юрган Россия эмас, балки XX аср Россиясидир! Бу — илғор фан ва техникага эга бўлган социалистик давлатдир!

Америка монополистлари буни тушуниб олишни истамайдилар. Улар: биз ҳаммадан кучлимиз, буни ўтган урушда кўрсатиб қўйганмиз! — дейдилар, Бундай жанобларга: азизлар, ўтган урушда АҚШ одам кучидан нисбатан жуда оз талафот берди, деб айтиш мумкин.

Америка империалистлари ҳамиша пул билан, капитал билан қутулиб қолишга ҳаракат қилиб келганлар. Эндиликда жаноблар,— мен бу гапни АҚШнинг сиёсатини белгилаб бераётган кишиларга қарата айтяпман, — шуни тушуниб олингларки, ҳозирги замон шароитида ўзинг урушаётган мамлакатнинг чегарасида жойлашган шаҳар билан мамлакатнинг нариги чеккасида турган шаҳар ўртасида ҳеч қандай фарқ йўқ. Қитъалараро ракеталар учун масофанинг аҳамияти бўлмайди: инсон бу ракеталарни қаёққа қараб учирса, белгиланган жойга аниқ бориб тегади.

Бу гапларни айтаётганлигимнинг боиси нима? Зўр бериб қуролланиш инсоният учун нечоғлик хатарли эканлигини биз яхши тушунамиз ва шу сабабли Ғарб мамлакатларининг раҳбарларига — қани қуролсизланайлик! — деяпмиз. Американинг кўпгина арбоблари ҳали буни тушуниб олганлари йўқ. Қуролсизланиш тўғрисида бир битимга келмоқ учун биз ҳали хийла сабр-қаноат билан иш кўришимиз керак бўлади. Сизлар биласизларки, бизнинг сабр-қаноатимиз етарли, асабларимиз мустаҳкам, биз асабнинг мустаҳкамлигида ҳар қандай киши билан баслаша оламиз.

Аммо энг асосий масала, ўртоқлар, — бу сизларнинг меҳнатингиз, бутун совет халқининг меҳнатидир. Бу ерда сўзга чиқиб: ана қараб қўйинг, Хрушчев қандай ажойиб киши! — деган гапларни айтишди. Ўртоқлар, башарти ўз орқасида сизлар каби кишилар турмаганида, сиз билан бизларнинг ҳаммамиз вакили бўлган шундай халқ турмаганида, на Хрушчев, на Иванов, на бошқа бир кишининг қўлидан ҳеч нарса келмас эди!

Қуролсизланиш билан шуғулланувчи 18 давлат комитети Женевада ишга тушди. Лекин у энди 18 лар комитети эмас, балки 17 давлат комитети бўлиб қолди. Қуролсизланиш билан шуғулланмоқ учун илгари тузилган комитетлар, комиссиялар ва кичик комиссияларнинг ҳаммасидан фарқли равишда бу комитетнинг иши муваффақиятли бўлиб чиқишини тилаймиз. Совет ҳукумати қуролсизланиш комитетининг иши муваффақиятли бўлиши учун бутун куч ва ғайратни сарфлайди.

Бироқ, Женевадаги музокаралар перспективасини жиддий равишда хиралаштираётган шундай бир ҳолдан кўз юмиб бўлмайди. 18 лар комитети иш бошлаш арафасида турган бир вақтда АҚШ президенти атмосферада бир қатор ядро синовлари ўтказишга қарор қилганлигини эълон қилди.

(Давоми учинчи бетда)

КОММУНИСТЛАР БИЛАН ПАРТИЯСИЗЛАР БУЗИЛМАС БЛОКИНИНГ ҚУДРАТЛИ КУЧЛАРИ

Ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

(Боши иккинчи бетда)

Америка ҳукумати қуролсизланиш тўғрисидаги музокаралар учун мана шундай нағмани ўйлаб топди! АҚШ президентининг бу қарорини дунёнинг ҳамма жойидаги кишилар 18 лар комитетига берилган оғир зарба деб, агрессив ташқи сиёсат йўлининг янги ифодаси, деб қабул қилдилар.

Энди Американинг сиёсий арбоблари ва матбуоти ядро синовларининг зарари тўғрисидаги, одамлар соғлиғига шикаст етказувчи радиактив қолдиқлар тўғрисидаги ҳамма гапларни бир чеккага йиғиштириб қўйдилар. Яқиндагина Ғарб пропагандаси ядро қуроли синовларини қоралаш учун сўз аямаётган эди, бугун эса мана шу важларнинг ҳаммаси унутиб юборилди, энди Ғарб мамлакатларининг газеталари жўр бўлиб бошқа ашулани айтмоқдалар — ядро синовлари АҚШнинг ва АҚШ иттифоқчиларининг мудофааси учун зарур, деб валдирамоқдалар.

Партиямизнинг Марказий Комитети, Совет ҳукумати мамлакатимизнинг хавфсизлигини таъминлаш учун совет халқи олдида жавобгардирлар, шунинг учун ҳам биз социалистик давлатимизнинг мудофаа қуввати лозим бўлган даражада туриши тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқдамиз. Шу нарса ҳар кимга ҳам тушунарлики, агар Қўшма Штатлар атмосферада янги синов портлатишларини ўтказа берсалар (ҳозир улар ядро синовини ер остида ўтказмоқдалар), у ҳолда Совет Иттифоқи бунга ўз синовларини ўтказиш билан жавоб беришга мажбур бўлиб қолади. Шу сабабли, АҚШ ҳукумати ядро қуроли синовларини ўтказгани билан ҳарбий устунликка эриша олмайди. Лекин у бир нарсага ҳақиқатда эришади — у зўр бериб қуролланишнинг янги босқичини бошлаб беради ва бу билан халқларнинг қоралашига гирифтор бўлади. Халқлар эса, Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатларнинг тобора даҳшатли қирғин қуролларини ишлаб чиқариш соҳасида эмас, балки тинчлик соҳасида мусобақа қилишини истайдилар. АҚШ ҳукумати ядро синовларини яна бошлаб юбориш тўғрисида қарор қабул қилишни лозим топганлигига афсусланамиз. АҚШ ҳукумати жаҳон халқлари олдида ўз зиммасига жиддий жавобгарликни олди. Лекин сизларни ишонтириб шуни айтмоқчиманки, ўртоқлар, Қўшма Штатлар ҳукуматининг бу қарори бизнинг қуролсизланиш учун, шу жумладан, ядро қуроли синовларини тақиқлаш учун ҳам олиб бораётган курашимиздаги куч ва ғайратимизни бўшаштирмай, балки аксинча, кучайтиради.

Совет ҳукумати ядро қуроли синовларини тақиқлаш тўғрисида битимга келиш учун яхши асосни таклиф қилди. Биз контроль учун ядро портлатишларини кўрсатиб берадиган миллий воситалардан фойдаланишни таклиф қилдик. Ҳозир бундай воситалар давлатларнинг қўлида бор. Ғарб давлатларининг вакиллари, миллий воситалар ядро қуроли синовларининг тақиқланганлигини контроль қилиб туришни таъминламоқ учун кифоя қилмайди, деган гапларни айтмоқдалар. Лекин бу гаплар ҳаммага маълум фактларга зидку, ахир. АҚШда ўтказилган ядро портлашлари Совет Иттифоқида қайд қилиниб турди. АҚШ атом комиссиясининг берган хабарларидан билиш мумкинки, Совет Иттифоқида ўтказилган портлатишларни эса Американинг контроль қилувчи миллий воситалари қайд қилиб борган.

Бинобарин, ҳар бир портлаш фақат СССР ва АҚШнинггина эмас, шу билан бирга бошқа давлатларнинг ҳам, шу жумладан, бетараф давлатларнинг ҳам ҳақиқатда контроли остида турган бир пайтда ядро қуроли синовларининг махфий бўлиб қолиши тўғрисида қандай гап бўлиши мумкин, бетараф мамлакатларнинг кўпчилигида ҳам ядро портлатишларини кўрсатиб берадиган аппаратлар бор. Бизга эса, халқаро контроль системаси деган системани қабул қилдирмоқчилар. Бу контроль системаси бизнинг территориямизда жойлашиб олиб, контроль ниқоби остида жосуслик қилиш, ҳарбий разведка олиб бориш билан шуғулланган бўлур эди. Биз бу системани асло қабул қилмаймиз.

АҚШ президенти ва Буюк Британия бош министри ўзларининг қўшма баёнотларидан бирида атмосферадаги ядро синовларининг тақиқланганлигини контроль қилувчи миллий воситаларнинг етарли эканлигини эътироф қилган эдилар. Лекин улар ядро қуроли синовларини ер остида махфий равишда ўтказиш мумкин, деб ишонтирмоқчи бўладилар.

Мен сизларга, ўртоқлар, бир сирни очиб бераман. Ер остида ўтказиладиган ядро портлатишларини контролнинг миллий воситалари билан билиб олишга илм-фан имкон беришини билар эдик. Масалан, АҚШ да ер остида ўтказилган ядро портлатишларини совет олимлари ва бошқа мамлакатларнинг олимлари қайд қилиб бордилар. Шу сабабли, биз, Ғарб давлатларининг вакиллари ер остидаги портлатишларни билиб олиш мумкин эмас, деб даъво қилаётганларида уларнинг бу гаплари ёлғон эканлигини исбот этишга қарор қилдик.

Биз баъзи бир ўзини карликка соладиган одамларни текшириб кўришда халқ қўллайдиган маълум усулдан фойдаландик. Халқ ишлатадиган бу усул мана шундан иборат: ўзини кар қилиб кўрсатадиган кишига: «Иван, ана уни менга бер!» десангиз, ўзини эшитмаганга солади. Ана шу одамга: «Иван, ма буни ол!» десангиз, бу гапни жуда яхши эшитади.

Биз ҳам халқнинг ана шу усулини ишлатиб кўришга қарор қилдик ва ўйлаган ишимиз тўғри бўлиб чиқди.

Биз илгари ер остида ядро портлатишлари ўтказмаган бўлсак ҳам, лекин яқинда Совет Иттифоқида шундай портлатиш ўтказган эдик. Хўш, оқибат нима бўлди? Худди деярли ўша куниёқ АҚШ нинг атом энергияси комиссияси Совет Иттифоқида ер остида ядро портлатиш ўтказилганлигини АҚШ аниқлаб олди, деб эълон қилди. Бу нарса шуни кўрсатадики, ер остидаги портлатишларни қайд қилиш мумкин эмаслигини исбот қилишга уринган, ер остида ўтказиладиган ядро синовларини тақиқлаш албатта халқаро контроль остига олинишини лозим, деб талаб қилиб келган кишилар бу талабни қўйганларида тезроқ битимга келиш манфаатларини кўзламаганликлари маълум бўлди. Мана шунинг ўзи ядро қуроли синовларини тақиқлашга контроль системасини ишлаб чиқиш тўсқинлик қилмаётганлигини, балки Ғарб давлатларининг ядро синовларини тақиқлаш тўғрисида битимга келишни истамаганликлари тўсқинлик қилаётганлигини яна бир марта кўрсатиб берди.

Ўртоқлар! Биз қуролсизланиш проблемасини ҳал қилишга интилмоқдамиз, чунки қуролланиш учун бўлаётган жуда катта харажатлар халқлар устига нақадар оғир юк бўлиб тушаётганлигини, зўр бериб қуролланиш нақадар даҳшатли оқибатларга олиб келиши мумкинлигини яхши тушунамиз. Вайрон қилувчи қуроли ишлаб чиқаришга ҳозир сарфланаётган маблағлар одамларнинг моддий фаровонлигини оширишга, фанни, маданиятни ривожлантиришга, тинч яратувчилик ишига сарфланганида эди, халқлар нақадар қувониб нафас олган бўлур эдилар! Лекин монополистлар қирғин қуролларини ишлаб чиқаришни бойиш, фойда орттириш воситасига аллақачон айлантириб юборганлар. Улар «тинчлик хавфи» олдида, қуролсизланиш олдида ўзларининг ваҳимага тушаётганликларини яширмаётирлар.

АҚШ да монополистлар, қуролсизланиш тўғрисида битимга келиш мамлакатнинг иқтисодий ва молиявий ҳаётида парокандалик туғдириши мумкин, қуролсизланиш Америка экономикасига тузатиб бўлмайдиган зарба беради, деган «назарияни» кенг тарқатмоқдалар. Империализм идеологлари одамларни кўплаб қиришга мўлжалланган қуролларни ишлаб чиқариш меҳнаткашларнинг ўзлари учун манфаатли, чунки меҳнаткашларни иш билан таъминлайди, уларга ўз оиласини боқиш имкониятини беради, деб жиддий равишда исбот қилишга уринмоқдалар. Улар, агар қурол-яроғ ишлаб чиқариш тўхтатилса, янгидан миллионлаб ишсизлар пайдо бўлади, бу ишсизлар саноатнинг тинч яратувчи тармоқларида иш тополмай қоладилар, деган гапни одамларга уқтиришга уринмоқдалар. Бу — оммани қабиҳлик билан алдашнинг ўзгинасидир. Монополистлар фойда олиш манфаатларини кўзлаб, шундай бир аҳволни мустаҳкамлаб олмоқчиларки, бу аҳвол шароитида одамларни кўплаб қирадиган, тинч шаҳарларни ва қишлоқларни вайрон қиладиган қурол-яроғлар ишлаб чиқариш соҳасида меҳнат қилувчи кўп миллионлаб ишчиларнинг тирикчилик манбаи бўлиб хизмат қилиши лозим бўлиб қолади. Бу нарса капитализм ҳал қилиб бўлмайдиган зиддиятларга чувалиб қолганлигини ва ижтимоий система сифатида ўз умрини яшаб бўлганлигини кўрсатади.

Совет Иттифоқи қуролсизланиш тўғрисида битимга келишга астойдил интилмоқда, бунинг учун қатъият билан курашмоқда. Империализмнинг инсониятга қарши қаратилган идеологияси бизга бутунлай ёт бир нарсадир, чунки коммунизм ер юзида ҳамма халқлар учун Тинчлик, Меҳнат, Озодлик, Тенглик, Қардошлик ва Бахт-саодатни барқарор қилади.

Бизнинг қуролсизланиш учун олиб бораётган курашимизни империализм идеологлари қандайдир тактика найранги деб кўрсатишга уриниб, қуролсизланиш тўғрисидаги битим фақат Совет Иттифоқига, социалистик мамлакатларга фойдали бўлади, АҚШ га ва унинг иттифоқчиларига зарар етказади, деган гапларни айтмоқдалар. Улар агар СССР ҳозир ҳарбий мақсадларга сарфланаётган маблағларни тинч яратувчилик тармоқларига сарфлайдиган бўлса, икки социал системанинг иқтисодий мусобақасида СССР ўз экономикасини ривожлантирмоқ учун ҳамма имкониятлардан тағин ҳам тўлароқ фойдаланадиган бўлиб қолади, деган гапларни айтмоқдалар.

Империализм идеологлари бу гапларни айтиш билан шуни унутаётган бўлсалар керакки, ўзларининг бу эътирофлари халқ оммасининг куч-ғайратини ва жуда катта моддий маблағларини инсониятни тараққий эттиришга эмас, балки инсониятнинг зарарига сарфлашга мажбур қилаётган империализм устидан, чириган капиталистик тузум устидан чиқарилган қатъий ҳукмдир. Коммунизм халқларга ижодий меҳнат қувончини ва тинч ривожланишнинг порлоқ истиқболларини олиб келаётир.

Биз, ёппасига ва батамом қуролсизланиш программасини партия ва ҳукумат раҳбарларига совет халқининг наказн деб, сайловчиларнинг наказн деб биламиз. Биз бу наказни бажариш учун курашни сусайтирмаймиз, бунга амин бўлишингиз мумкин.

Совет ҳукумати 18 лар комитетидаги делегациямизга қуролсизланиш соҳасидаги конкрет чораларнинг тўғрисида битимга келишга эришмоқ учун зўр ғайрат билан ҳаракат қилишни топширди. Кеча ташқи ишлар министри ўртоқ Громико қаттиқ халқаро контроль остида ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисидаги шартнома лойиҳасини Совет Иттифоқи номидан тақдим этди. Ана шу шартнома лойиҳаси бу масала юзасидан битимга келмоқ учун тўла асос бўла олади.

Лекин, ўртоқлар, ишларнинг аҳволига сергаклик билан баҳо бериш керак. АҚШ, Англия, Франция, Ғарбий Германия ва бошқа шулар каби капиталистик мамлакатлардаги халқ оммаси зўр бериб қуролланишнинг бутун хавфини етарли равишда англаб олмаганга ўхшайди. Шу мамлакатларда атом қирғинига қарши кескин кураш одамларнинг ҳозирча нисбатан камроқ қисми қўшилган. Одамларнинг кўпчилиги зўр бериб қуролланиш сиёсатига рози эмас, албатта, лекин улар ўз ҳукуматларини шу сиёсатдан воз кечтириш йўлида ҳали ҳам етарли равишда актив курашмаётирлар. Монополистик капиталнинг Рокфеллер ва бошқа намояндаларининг лақиллатишига учган баъзи бир кимсалар эса, бомбадан сақлайдиган қандайдир хоналарда ўтириб ёки яшириниб олиб, ўзларини бир амаллаб омон сақлаб қолишга умид қилмоқдалар.

Ядро урушидан қутқарадиган фақат битта нарса бор, у ҳам бўлса бу урушнинг олдини олишдир. Халқлар битта қудратли тўлқин бўлиб қўзғалиб, зўр бериб қуролланишни тўхтатишни талаб қилишлари зарур. Халқлар қуролсизланишга қаршилик кўрсатаётган арбобларни алмаштиришга эришмоқлари, халқнинг манфаатларини ҳақиқатан тушунган ва халқ манфаатларини кўзловчи сиёсат ўтказишга, тинчлик ва халқаро ҳамкорлик сиёсатини ўтказишга тайёр бўлган кишиларни ўша арбобларнинг ўрнига қўйишга эришмоқлари лозим. Халқ оммасининг актив ҳаракат қилиши тинчликнинг калитидир.

Совет Иттифоқининг қуролсизланиш масалаларидаги позициясини ё нотўғри ёритаётган ёки атайин бузиб кўрсатаётган одамлар бор. Улар Совет Иттифоқининг қуролсизланишга қилаётган даъватлари зарарли ва ҳатто хатарли даъватлардир, чунки бундай даъватлар мустамлакачилик асоратидан озод бўлиш учун курашаётган халқларга ва сиёсий мустақилликни ўз қўлига олган, лекин чет эл монополистик капиталнинг ҳукмронлигидан ҳали батамом қутилмаган халқларга зарар етказади, деб даъво қилмоқдалар. Уларнинг айтишига қараганда, мана шу халқлар қуролсизланмасликлари керак эмиш, балки империалистлар томонидан бўлаётган хавф-хатарни даф қилмоқ учун қуролланишлари керак эмиш.

Мустамлакачилик кишанларидан ҳанузгача қутулмаган халқлар фақат курашиб, шу жумладан, қурол воситаси билан курашиб, ўзларининг озодликларига эришишлари мумкин, деб ҳисоблаб келдик ва ҳисобламоқдамиз. Озодликни қўлга олган халқлар ҳам фақат курашиш йўли билан, тиш-тирноғигача қуролланган мустамлакачиларга, империалистларга зарба бермоқ учун фақат қуролланиб олиб ўз мустақилликларини сақлаб қолишлари мумкин. Биз буни гапириш билангина чекланиб қолмасдан, империалистларга ва мустамлакачиларга қарши курашда, ўз мустақилликларини мустаҳкамлаш учун курашда қўллаб-қувватлашни сўраб бизга мурожаат қилаётган давлатларга анча катта иқтисодий ёрдам, шу жумладан, қурол билан ҳам ёрдам бермоқдамиз.

Биз қуролсизланишга даъват қилаётганимизда ва бунинг учун кураш олиб бораётганимизда шуни назарда тутмоқдамизки, ҳамма давлатлар ва аввало энг кўп қирғин келтирадиган ядро қуролига эга бўлган давлатлар қуролсизланишлари лозим. Ёппасига ва батамом қуролсизланиш мустамлакачиларга ва империалистларга қарши адолатли кураш олиб бораётган халқларга катта ёрдам келтирган бўлур эди, бунга аминмиз. Империалистлар қуролсизланганликлари тақдирда бошқа халқларни ўзларига итоат қилдириб ушлаб тура олмайдилар, уларнинг қуролсизланишга рози бўлмаётганининг асосий сабабларидан бири шу эканлиги равшан эмасми, ахир. Қуролсизланиш халқлар озодлигини бўғувчиларга фойда келтирмасдан, балки ўз озодлиги учун адолатли кураш олиб бораётган халқларнинг ўзига фойда келтирган бўлур эди.

Мустамлакачилик системасининг қолдиқларини улоқтириб ташлаётган, империализмнинг тирғакларига путур етказаётган жаҳон миллий-озодлик ҳаракатининг муваффақиятларидан қувонмоқдамиз. Бир ярим миллиарддан кўпроқ киши мустамлака тутқинлигининг занжирларини парчалаб ташлади. Ўнлаб янги сиёсий мустақилликни қўлга киритди, мана шунинг ўзи халқлар миллий озодлик курашининг урушдан кейинги йиллардаги эришган ва ҳар бир кишини ҳақиқатда ҳайратда қолдирадиган зўр якунидир.

Миллий-озодлик ҳаракатининг бошқа муваффақиятларини ҳам тез орада мана шу муваффақиятларга қўшиш мумкин бўлиб қолишига шак-шубҳа қилмаймиз. Қаҳрамон Жазоир халқи озодлик ва миллий мустақиллик олиш арафасида турибди. Етти йил давом қилган қонли урушдан кейин Франция ҳукумати жанг ҳаракатларини тўхтатиш тўғрисида ва Жазоирнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш шартлари тўғрисида расмий музокаралар бошлашга мажбур бўлди. Ҳозир олиб борилаётган музокаралар Жазоир халқининг одилона истак-орзуларини қондиришга ва шу районда тинчликни ўрнатишга олиб келади, деб умид қиламиз. Бу — Жазоир халқининг катта ғалабаси бўлур эди ва шу билан бирга Франциянинг ўзи учун ҳам енгиллик келтирган бўлур эди.

Бошқа баъзи мустамлака мамлакатлардаги халқларнинг ҳам миллий-озодлик ҳаракати ҳал қилувчи босқичга қадам қўйди. Мана шуларнинг ҳаммаси мустақил мамлакатларнинг тарих оиласига озодликка эришган яна бир неча давлат қўшилишидан далолат беради.

Миллий-озодлик ҳаракатининг улуғ ғалабаларини таъминлаган муҳим фактор шу бўлдики, бу ҳаракат социалистик системанинг қудратига таяна олди ва таянмоқда. Совет Иттифоқи ва улуғ социалистик лагернинг бошқа мамлакатлари мустақиллик учун курашаётган халқларга мустаҳкам қалқон бўлиб қолдилар.

Ҳозирги замонда халқлар социализм лагерига таяниб туриб, мустамлакачилик кишанларини батамом парчалаб ташлай олмасликларини тарих исбот қилди. Шу билан бир вақтда мазлум халқларнинг ўз мустақиллиги учун кураши социализмнинг халқаро позициясини кучайтирмоқда. Социализм, миллий озодлик ҳаракати, жаҳон пролетариатининг синфий кураши — барча революцион оқимларнинг биргалашиб ҳаракат қилиши, уларнинг империализм негизларини кемираётган ягона қудратли оқим бўлиб қўшилганлиги, — мана шуларнинг ҳаммаси жаҳонни озодлик, демократия ва социализм принципларида янгилашдан иборат тарихий жараённи рўёбга чиқармоқда, биз буни кўриб турибмиз ва биз ўзимиз бунда қатнашмоқдамиз.

Бироқ, турмуш минут сайин шуни эслатиб турибдики, мустамлака ва қарам халқларнинг ўз миллий озодлиги учун кураши ҳали тўла равишда поёнига етгани йўқ. Бу курашда кучли ва тажрибали душман баррикадаларнинг нариги томонида турибди, у ўз позициясини асло топширмоқчи эмас, халқларнинг озодликка бўлган табиий интилишини бостирмоқ учун, имкони бўлган жойларда эса, ўзининг илгариги ҳукмронлигини тиклаб олмоқ учун ҳар қандай жиноятлар қилишдан қайтмаётир.

Португалия мустамлакачилари Анголадаги миллий-озодлик ҳаракатини қонга ботиришга уринмоқдалар, бу мамлакатнинг шаҳарлари ва қишлоқларини кунфаякун қилмоқдалар ва вайрон қилмоқдалар.

Халқаро империалистларнинг Конгодаги найранглари тобора ўткирлашмоқда.

Индонезия ҳукумати Индонезиянинг қадимий ери бўлган Ғарбий Ирианни озод қилмоқчи бўлиб, қонуний талаб қилганида Голландия мустамлакачилари бунга тиш-тирноқлари билан қаршилик кўрсатаётганликларига бир назар солинг.

Кўп йиллардан бери АҚШ Жанубий Вьетнамнинг ички ишларига аралашаётганлигини ҳамма кўриб турибди. Америка ҳарбийлари энди ўз малайларидан умидларини узиб қўйдилар. Шимолий Вьетнам билан Жанубий Вьетнамни тинч бирлаштириш учун курашаётган ватанпарварларга қарши эълон қилинмай олиб борилаётган урушга ўзлари бориб қўшилдилар.

Ўз миллий мустақиллиги учун курашаётган халқларнинг йўлига империалистлар кўндаланг тушиб олишга уринаётганликлари натижасида кескинлик ва безовталик туғдираётган бошқа манбалар ҳам оз эмас.

Америка империалистлари, биз бетараф сиёсат ўтказадиган мустақил Лаос давлатини вужудга келтиришга тарафдормиз, деб оғизда айтмоқдалар. Лекин Лаос ҳукумати, Лаос бетараф сиёсат ўтказади, деб эълон қилиши биланоқ Америка Қўшма Штатлари ҳукумати реакцион кучларга бош қўшиб, уларни ташкил қилди ва реакцион кучлар Лаоснинг қонуний ҳукуматига қарши уруш бошлаб юбордилар. Америка Қўшма Штатлари исёнчилар ҳукуматини қўнқайтириб қўйди, реакцион кучларни қуроллантирди ва ҳозир шу кучларни қувватламоқда.

Империалистларнинг кирдикори барбод бўлиши турган гап, бунга шак-шубҳа қилмаймиз. Лаос халқи ғалабага эришади ва империалистларнинг манфаатларига эмас, балки халқнинг манфаатларини кўзлаб сиёсат ўтказадиган ўз ҳукуматига эга бўлиб қолади.

Энди империалистлар халқларнинг тақдирини ҳал қилишга қодир эмаслар. Катта ёки кичик бўлишларидан қатъи назар, ҳамма мамлакатларнинг халқлари мустақил бўлиб яшашга, ўзлари ўз мамлакатларида ўрнатишни лозим кўрган ижтимоий ва социал тузумни танлаб олишга ҳақлидирлар. Шу сабабли АҚШнинг Кубага нисбатан қилаётган агрессив сиёсатини ҳеч бир нарса билан оқлаб бўлмайди. АҚШ монополистлари тўймас оч кўз бўлганликлари учун Кубанинг эрксевар халқига қарши жиноий авантюралар қилмоқдалар. Кубанинг ички ишларига ошкора аралашмоқдалар. Лекин империалистлар ҳар қанча кутурмасинлар, барибир Куба халқи ғалаба қозонади, чунки у ўз озодлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилмоқда. Барча социалистик мамлакатлар, барча эрксевар халқлар Куба халқига хайрихоҳ бўлиб, уни қўллаб-қувватламоқдалар. Совет Иттифоқи Куба Республикасининг, Куба халқининг адолатли курашини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаб келди ва қўллаб-қувватлай беради.

Ўртоқлар! Совет Иттифоқи изчил, актив ва пухта ташқи сиёсат ўтказиб келди ва ўтказа беради. Етилган халқаро проблемаларни ҳал этишга, халқларнинг тинч турмушини муҳофаза қилишга, давлатлар ўртасида дўстликнинг ва ҳамкорликнинг ривожланишига кўмаклашишга ҳаракат қилиб келди ва ҳаракат қила беради. Бу сиёсат Ватанимизнинг шон-шуҳратини ва улуғворлигини оширади!

Совет Иттифоқи бошқа социалистик мамлакатлар билан бир сафда бормоқда. Социалистик мамлакатларнинг дўстлиги ва жипслиги бизнинг қудратли қуролимиздир, бизнинг кучимиздир. Бу — муваффақиятли равишда олға боришимизнинг мустаҳкам гаровидир, ер юзида тинч ҳаётни сақлаб қолишнинг энг муҳим шартларидан биридир.

* * *

Ўртоқлар! 18 мартда совет кишилари коммунистлар билан партиясизлар блокининг кандидатларини ёқлаб овоз бермоқ учун сайлов қутилари олдига келадилар. Сайловлар партия билан халқнинг бузилмас бирлигини кўрсатувчи янги намойишга айланиб кетиши шак-шубҳасиздир. Мана шу бирлик — Совет Иттифоқи кучларининг қудратли манбаларидан биридир, ғалаба қилаётган коммунизм мамлакати муваффақиятларининг манбаидир.

Ўтган сайлов кампаниясида бўлганидек, бу сайловда ҳам коммунистлар депутатликка кўрсатилган партияли номзодлар учун ҳам, шунингдек партиясиз номзодлар учун ҳам якдил бўлиб овоз беришлари шак-шубҳасиздир. Партиясизлар ҳам партиясиз номзодларни ҳам, коммунистларни ҳам ёқлаб якдил бўлиб овоз берадилар.

Совет Иттифоқи халқлари ўзларининг кучлари қардошларча дўстликда эканлигини, умуман мамлакатнинг, шунингдек ҳар бир айрим республиканинг ривожланишида эришилган муваффақиятлар Совет Иттифоқидаги халқларнинг бутун кўп миллатли оиласи кўпилашиб сарфлаётган куч-ғайратнинг натижаси эканлигини яхши тушунган ҳолда ягона оила бўлиб сайловга келадилар.

Биз халқларнинг қардошларча дўстлиги энг улуғ ғалабаларимиздан бири эканлигини, социалистик Ватанимиз кучининг ва енгилмаслигининг қудратли манбаи эканлигини муқаддас билиб, бундан буён ҳам шу дўстликни мустаҳкамлашимиз ва бутун чоралар билан муҳофаза қилишимиз лозим.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўзининг халқ билан алоқаларини тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлашни, халқнинг ҳаётий манфаатларини ифодалашни ва амалга оширишни, ҳамиша совет халқининг жанговар авангарди бўлишни ўз вазифаси деб билади. Ҳамиша шундай бўлиб келди, чунки партия халқ учун яшайди ва халққа хизмат қилади. Совет кишилари Коммунистик партияни ўзларининг жанговар, синалган авангарди деб биладилар.

Яшасин улуғ Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалар Иттифоқи!

Яшасин коммунизм қураётган совет халқи!

Тинчлик, Меҳнат, Озодлик Тенглик, Қардошлик ва Бахт-саодат учун!

Ленинизм байроғи остида, ленинчи партия раҳбарлигида коммунизм ғалабаси сари, олға!

(Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг нутқи бир неча марта гулдурос қарсаклар билан бўлиниб турди).

* * *

Сайловчиларнинг мамлакатимиз давлат ҳокимиятининг олий органи депутатлигига номзод Никита Сергеевич Хрушчев билан учрашувини миллион-миллион совет кишилари радиоприёмниклар ва телевизорлар атрофида ўтириб, ҳаяжон билан тингладилар ва кўрдилар.

САМИМИЙ УЧРАШУВЛАР

Ленинграддаги Киров сайлов округининг икки мингдан ортиқ ишчилари, хизматчилари, студентлари, интеллигенция вакиллари 15 мартда Горький номидаги маданият саройига тўпландилар. Бу ерда сайловчиларнинг СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари **Фрол Романович Козлов** билан учрашуви бўлиб ўтди.

* * *

15 март куни Дзержинский номидаги клубда Минск шаҳар-Биринчи сайлов округи сайловчилари СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод, КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Кирил Трофимович Мазуров** билан учрашувлари бўлиб ўтди.

Нотиқлар бутун совет кишилари сингари ўз область ва республика меҳнаткашлари ҳам КПСС XXII съездининг тарихий қарорларидан руҳланганлигини, ўзининг бутун кучини коммунизм қурилишига сарфлаётганлигини айтдилар.

Йиғилиш иштирокчилари томонидан самимий кутиб олинган Ф. Р. Козлов ва К. Т. Мазуров нутқ сўзладилар. (ТАСС).

* * *

15 мартда Тошкент-Киров сайлов округи меҳнаткашларининг неча юзлаб вакиллари СССР Олий Советининг Миллатлар Совети депутатлигига ўз номзоди, СССР Иттифоқи ташқи савдо министри **Николай Семенович Патоличев** билан учрашмоқ учун тўпландилар.

Ишончли вакил — врачлар малакасини ошириш Тошкент институтининг доценти Ю. Отабеков бу ерга тўпланган кишиларни Н. С. Патоличевнинг биографияси билан таништирди. У, депутатликка номзодни партия ва халқнинг содиқ фарзанди, ўзининг бутун кучи ва билимини мамлакатимизнинг ташқи савдо алоқаларини мустаҳкамлашга бағишлаётган киши сифатида характерлаб берди. Ўртоқ Отабеков Николай Семенович Патоличев ўзига кўрсатилган ишончни шараф билан оқлайди деб ишонч билдирди ва сайловчиларни 18 мартда — СССР Олий Советига сайловлар кунида коммунистлар билан партиясизлар мустаҳкам блокининг номзодларини ёқлаб якдиллик билан овоз беришга чақирди.

«Ташкенткабель» заводининг агрегатчиси О. А. Брулев, Тошкент политехника институтининг студенти И. Юсупова, 80-мактабнинг ўқитувчиси Н. А. Блинкова ва бошқалар йиғилишда сўзга чиқиб, КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорлари туфайли сиёсий ва меҳнат ғайрати мисли кўрилмаган даражада юксалганлиги тўғрисида, совет кишилари Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Программаси белгилаб берган улуғвор планларни амалга оширишга шай эканликлари ҳақида гапирдилар. Республиканинг ва унинг пойтахти Тошкент шаҳрининг меҳнаткашлари мамлакат давлат ҳокимияти олий органига бўлажак сайловларни ана шундай баланд руҳ билан кутиб олмоқдалар. Сайловчилар халқнинг энг яхши ўғил ва қизларини ёқлаб овоз берар эканлар, улар бу билан мамлакатимизда коммунизм қурилиши тантанаси учун овоз беражаклари ҳақида гапирдилар.

Йиғилиш қатнашчилари Н. С. Патоличевнинг нутқини самимий кутиб олдилар. Н. С. Патоличев давлатимиз қудратининг ўсаётганлиги ҳақида, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш учун Совет Иттифоқининг чет мамлакатлар билан ташқи иқтисодий алоқаларининг жуда катта аҳамияти тўғрисида гапирди. У Ўзбекистон халқ хўжалиги ажойиб тарзда ўсганлиги туфайли республиканинг экспорти йил сайин кенгайиб бораётганлигини ва у халқаро савдо майдонида янги позицияларни эгаллаётганлигини таъкидлаб ўтди.

Ўртоқ Патоличев ўзига кўрсатилган шараф учун сайловчиларга чин кўнглидан миннатдорчилик билдирди ва сайловчиларнинг юксак ишончини оқлайман деб ваъда берди. (ЎзТАГ).

ЧЕТ ЭЛ ДИПЛОМАТЛАРИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН БЎЙЛАБ САФАРИ

Самарқанд ўз катталиги жиҳатидан Совет Ўзбекистонида иккинчи ўринда туради. Бу шаҳарни кўпгина мамлакатнинг халқлари яхши биладилар. СССРда хизмат қилаётган ва ҳозир республикамизда меҳмон бўлиб турган чет эл дипломатлари 15 мартда бу ерга келдилар.

Меҳмонлар аэропортдан тарихий ёдгорликлар томон йўл олдилар. Улар ўзбек халқининг осори атиқа бойликларини акс эттирган архитектура иншоотларини зўр мароқ билан тамоша қилдилар. Шундан сўнг меҳмонлар шаҳар бўйлаб сайр қилдилар, шаҳарнинг ҳозирги турмуши билан танишдилар.

Область ва шаҳар ташкилотларининг раҳбарлари чет эллардаги 34 мамлакатнинг вакилларига ҳозирги вақтда Самарқанд Совет Шарқида йирик саноат ва маданият маркази эканлигини айтиб бердилар.

Меҳмонлар Ю. Гагарин номли кўчадан ўтиб бора туриб, жуда кўп янги уйлар қурилганлиги ва қурилаётганлигига эътибор бердилар. Область ижроия комитети раисининг ўринбосари Ш. Ҳайдарова бу йил Самарқанд аҳолиси қўшимча суратда 25 минг квадрат метр уй-жой олишини айтди.

Меҳмонларнинг Самарқанд билан танишуви уларнинг қизғин фикр олишувига сабаб бўлди.

— Бу шаҳарни келиб кўрганим учун ғоят мамнунман,— деди бир кун илгари Ўзбекистонга етиб келган Франция элчиси М. Дежан.— Мен шу нарсадан хурсанд бўлдимки, тарихий ёдгорликларни кўрибгина қолмай, кенг миқёсда қурилиш ишлари олиб борилаётган янги Самарқандни ҳам кўрдим, экономикада ва турмушнинг ҳамма соҳаларида эришилган тараққиёт бутун Ўзбекистоннинг тимсолида бўлганидек бу шаҳар тимсолида ҳам яққол кўзга ташланиб туради.

Бирлашган Араб Республикасининг элчиси М. М. Ғолиб Самарқандга шу билан иккинчи марта келганлигини, дастлабки марта бу ерга 1955 йилда келиб кетганлигини айтди.

— Шуни айтишим керакки, Самарқанддаги ёдгорликларни қайта тиклаш йўлида сўнгги йилларда кўпгина ишлар қилинибди,— деди элчи.— Шундай мураккаб иш пухталик билан тез олиб борилмоқда. Ўзбекистон ҳукумати қадимги маданият бойликларини сақлаб қолишга катта эътибор бераётганлиги сезилиб турибди.

Непал элчиси Ж. Н. Сингха ҳам худди шундай фикрни айтди.

Чет эл дипломатлари бориб кўрган Бутуниттифоқ қоракўлчилик илмий тадқиқот институти уларда зўр қизиқиш туғдирди. Жаҳонга машҳур бўлган бу муассасанинг директори А. М. Лисов меҳмонларни институт олимларининг кўп қиррали ишлари билан таништирди. Институт олимлари практика билан мустаҳкам ҳамкорликда ишлаб, қоракўл қўйларнинг маҳсулдорлигини оширишга, қоракўл тери сифатини яхшилаш ва унинг хилларини кўпайтиришга эришмоқдалар.

Бир қўйга маҳкам ўрнатиб қўйилган бежирим радиоустановкани кўриб, чет эл дипломатлари кўпгина саволлар беришди.

— Институт ходимлари яратган бу оригинал установка,— деди А. М. Лисов, — қўйлар ўтлаб юрган пайтда уларнинг организмида кечадиган ҳар хил физиологик процессларни анча нарида туриб қайд қилиб бориш имкониятини беради. Ҳозир установка саноатда кўплаб тайёрлаш учун топширилди.

Меҳмонларга кўрсатилган ранг-баранг қоракўл терилари самарқандлик олимлар эришган муваффақиятларнинг ўзига хос тимсоли бўлди. Дипломатлар ва уларнинг оила аъзолари ана шу нодир нусха терилар ҳақида завқланиб гапирдилар.

Австралия элчисининг рафиқаси А. Уоллер болалик чоғимда қўйчилик фермасида яшаган эдим, шунинг учун қоракўлчилик соҳасида ишлаётган тадқиқотчилар олдида пайдо бўладиган қийинчиликларни яхши биламан, деди.

— Сизлар камолатга эришибсизлар, — деди А. Уоллер самарқандлик олимларга қараб. — Қоракўл териларингиз антиқа экан. Энг ажойиб жойи шуки, сизлар табиат қонунларини ўзгартираяпсизлар, қўйлардан кўпроқ қўзи олиш проблемасини амалда ҳал қилиб қўйибсизлар.

Экскурсиянинг кўпгина қатнашчилари бу фикрни қўллаб-қувватладилар. Институт ҳар хил тусдаги терилар етиштиришга қайси йўл билан муваффақ бўлмоқда, деб Афғонистоннинг элчиси А. Ҳ. Шахалами ва бошқа бир қанча дипломатлар берган саволга жавоб қайтариб, институт директори айтдики, Ўзбекистон олимлари ўз ишларини махфий тутмайдилар, уларнинг нима ишлар қилаётганликларини жуда кўп илмий асарлардан батафсил билиб олиш мумкин.

Экскурсия вақтида чет эл дипломатлари Самарқанд музейини ҳам бориб кўрдилар.

Самарқанд шаҳар ижроия комитети номидан меҳмонларга зиёфат берилди. Зиёфат дўстона самимий вазиятда ўтди. Зиёфат вақтида дипломатик корпуснинг оқсоқоли Швеция элчиси Р. Р. Сульман маҳаллий раҳбарларнинг табрикларига жавобан дипломатларга қадимий ва абадий навқирон Самарқанд билан танишиш имконияти берилганлиги учун қизғин ташаккур билдирди, шаҳар аҳолисига бахтиёр келажак тилади.

Чет эл дипломатларининг Самарқандга қилган сафарида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри С. О. Азимов, шунингдек Москвадан келган СССР Ташқи ишлар министрлигининг бош секретари Б. Ф. Подцероб, СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси И. И. Тугаринов, СССР Ташқи ишлар министрлигининг бўлим мудирлари Ф. Ф. Молочков, Д. А. Жуков, СССР Ташқи ишлар министрлиги протокол бўлими мудирининг ўринбосари Д. С. Никифоров, СССР ва Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министрликларининг масъул ходимлари ҳамроҳ бўлиб бордилар.

Меҳмонлар шу куниёқ Тошкентга қайтиб келдилар. Кечқурун улар Навоий номли театрда «Дилором» операсини тамоша қилдилар. (ЎзТАГ).

Кўпболали оналар мукофотландилар

Яқинда шаҳар маданият уйида пойтахтимиздаги кўпболали 190 онага СССР Олий Совети Президиумининг орден ва медалларини топшириш маросими бўлди.

Октябрь район ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ И. Золотих мукофотланганларни қизғин табриклаб, уларга узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилади. Шундан сўнг «Ташхлебторг» 64-магазинининг сотувчиси, 11 болани тарбиялаб ўстирган Қаҳрамон она Мукаррам Пўлатова, Октябрь район 2-юридик консультация хизматчиси, кўп болали она Замира Раҳмоновалар сўзга чиқиб, йиғилган оналар номидан Коммунистик партия ва Совет давлатига чин кўнгилдан миннатдорчилик билдирдилар. Ўғил қизларини коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялашда ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшажакларини айтдилар.

Йиғилиш охирида маданият уйининг бадиий ҳаваскорлари ижросида катта концерт қўйиб берилди.

КПСС МК МАРТ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ЕТТИ ХАЗИНАНИНГ ҚУЛФИ ОЧИЛМОҚДА

ЧОРВАДОР ЎРТОҚЛАР! СОВЕТ ХАЛҚИ УЧУН МУМКИН ҚАДАР КЎПРОҚ МОЛ ГЎШТИ, ЧЎЧҚА ГЎШТИ, ҚЎЙ ГЎШТИ, ПАРРАНДА ГЎШТИ, СУТ, ТУХУМ ВА БОШҚА МАҲСУЛОТЛАР БЕРИШ СИЗЛАРНИНГ БУРЧИНГИЗДИР.

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ МУРОЖААТИДАН).

Суратларда: (чапдан) сут соғувчи Улманой, Кипон ва Саломат Эргашева ўртоқлар, (ўнгда) паррандачилик фермасининг бригадири ўртоқ Владимир Цой гўштга топшириладиган хўрознинг вазнини чамалаб кўрмоқда.

2-«ОҲАНГАРОН» СОВХОЗИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ ЖАМОАТ ЧОРВАЧИЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ИЛҒОР ТАЖРИБАСИДАН.

2-«ОҲАНГАРОН» совхози 1957 йилда камқувват колхозлардан ташкил этилган эди. Ўша йили совхоз райондагина эмас, балки областда ҳам энг қолоқ хўжаликлардан бири бўлиб ҳисобланарди. Хўжаликнинг коллективи берилган топшириқларни бажаролмай эл-юрт олдида қизариб қоларди. Бу аччиқ сабоқ ишчиларни ҳам, раҳбарларни ҳам ишга қаттиқроқ киришишга даъват этди. Шундан кейин хўжаликни илғорлар даражасига кўтариш борасида катта ишлар амалга оширилабошлади.

Совхоз коллективи партиямиз кўрсатмаларига амал қилиб чорвачилик маҳсулотларини кўплаб ишлаб чиқаришга алоҳида аҳамият берабошлади. Хўжаликда чорвачилик ва паррандачилик жуда катта юксалиш йўлига кирди.

ЭРГАШЕВАЛАР— ЯНГИ МАШЪАЛЛАР

СОВХОЗНИНГ сут етиштиришни кўпайтириш, унинг таннархини арзонлаштириш соҳасидаги тажрибаси айниқса диққатга сазовордир. Бу ерда сут соғиш ишлари ўтган йилга қадар фақат қўлда бажариларди. 1961 йилнинг май ойидан бошлаб ўртоқ Екатерина Ивановна Сачкова бригадирлик қилаётган сут-товар фермасида «Тандем» усулида сут соғиш жорий этилди. Бу фермада 330 бош соғин сигир бор. Шуларни илгари 17 киши соғарди. «Тандем» установкаси қурилгач шунча сигирни 3 киши соғадиган бўлди. Натижада сут соғувчиларнинг меҳнат унумдорлиги 6 бараварга ошди. Ҳар бир бош сигирдан соғиб олинадиган сутнинг миқдори 10 процентга кўпайди. Илгари ҳар бир сут соғувчи бир ойда 50 сўмдан маош олган бўлса, энди у бир ойлик меҳнати эвазига 94 сўмдан пул олаяпти. Уч сут соғувчи Улманой, Саломат ва Кипон Эргашевалар ўтган йили меҳнат ҳақи фондининг 4544 сўмини тежаб қолдилар.

Бу ҳар учала сут соғувчининг илғор тажрибаси ҳамма учун ўрнак бўлаолади. Мана, биргина Улманой Эргашеванинг иш тажрибасини олиб кўрайлик. У илгари 18 та сигирни соғиш учун 3 соат вақтини сарфлар эди. Энди 130 та сигирни бир ўзи икки соат ичида соғиб улгураяпти. Кўрдингизми, «Тандем» усулида сут соғиш қанчалик катта аҳамиятга эга.

Улманой сигирларни кунига икки марта соғади. Эрталабки соғиш соат 6 дан 8 га қадар давом этади. Улманой «Тандем»нинг 8 та станогига 8 та сигирни 3 минут ичида киргизади ва икки минут ичида соғиш аппаратларини ўрнатиб чиқади. Сут соғиб бўлингач у дарҳол сигирларни станокдан чиқаради ва навбатларидагини киритади. Ана шундай йўл билан 130 бош сигир 2 соат деганда соғиб бўлинади.

Улманой соғиш ишлари тугагач сут соғувчи аппаратни аввал совуқ сув билан, кейин илиқ сув билан яхшилаб ювади. Станокларнинг ичини супуради. Сўнгра то кечки соғиш пайтига қадар дам олади. Сигирларни кечки соғиш ҳам юқорида айтиб ўтилган тартибда бажарилади.

Улманой Эргашева соғиладиган сигирларнинг сонини яна ҳам кўпайтиришга ҳаракат қилаяпти. У 1-Май байрамини 150 та сигирни соғиб олиш билан қаршилашга қатъий аҳд қилди. Саломат ва Кипон Эргашевалар ҳам Улманойдан ўрнак олиб ўзларига бириктилган 200 бош сигирни ўз вақтида соғаяптилар.

Улманой, Саломат ва Кипон Эргашевалар бу йил ҳар бир сигирдан камида 1600 литрдан сут соғиб олишга аҳд қилишган. Ҳозирга қадар улар 640 центнер сут соғиб олишди. Шу кунларда бу уч сут соғувчи ўзининг бутун куч-ғайратини зиммага олинган социалистик мажбуриятни шараф билан бажаришга сарфлаяпти.

МУВАФФАҚИЯТЛАРНИНГ „СИРИ“

СОВХОЗДА йилдан-йилга барқ уриб ривожланаётган соҳалардан яна бири паррандачиликдир. КПССнинг тарихий XXII съезди бўлиб ўтган 1961 йилда совхоз паррандачилари катта ғалабага эришдилар. Шу йили паррандачилик соҳасида давлат томонидан берилган топшириқларнинг ҳаммаси ошириб бажарилди. Паррандачиликдан олинган даромад умуман чорвачиликдан олинган даромаднинг 26 процентини ташкил этди. Ҳайдаладиган ерларнинг ҳар юз гектари ҳисобига 35 минг донага яқин тухум олинди. Ўртоқ Владимир Цой раҳбарлик қилаётган ферма коллективи 941 минг дона тухум, 431 центнер парранда гўшти етиштирди. Ҳар бир товуқдан 97 тадан тухум олинди. Бир килограмм парранда гўштининг таннархи 1 сўм 48 тийинга тушди.

Паррандачилар ўз сўзларининг устидан чиқиш учун йил бошиданоқ КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми шарафига социалистик мусобақани қизитиб юбордилар. Улар ўз фидокорликлари туфайли ҳозиргача илк ютуқларни қўлга киритдилар. Товуқлардан 422 минг дона тухум олинди. Давлатга биринчи квартал планидаги 3 тонна ўрнига 5 тонна парранда гўшти топширилди. Шу кеча-кундузда меҳнат завқи яна ҳам ошиб-тошиб кетди.

Совхоз паррандачилари эришаётган катта муваффақиятларнинг «сири» шундаки, хўжаликда ҳамма ишлар олдиндан тузиб қўйилган режалар асосида бажарилади. Бу ерда зооветеринария қоидаларига тўла риоя қилиш ҳамма учун қонун бўлиб қолган. Бу совхозни биз «Паррандачилик фабрикаси» деб атасак сира янглишмаймиз.

Хўжалик бундан уч йил бурун «универсал-45» инкубаторини олган эди. Ана шундан кейин товуқлар сони йил сайин беқиёс даражада ошиб борди. Бу инкубаторда ҳозир ҳар уч кунда 6 мингтадан жўжа очирилаяпти.

Жўжахонадан келтирилган жўжалар ўртоқ Цой фермасида 150 кун боқилади. Шундан кейин тухум қиладиган жўжа-товуқлар олиб қолинади. Хўрозлар эса гўштга топширилади.

Ёзнинг жазирама кунлари бошлангач, товуқларнинг ҳаммаси Обжозсой ва Шовгазсойдаги лагерларга кўчирилади. Бу сойларда совхознинг қўй қўралари бор. Ёзда қўйлар яйловда боқилади. Қўралар эса то кузгача бўмбўш бўлиб туради. Совхоз паррандачилари ана шу имкониятни ҳисобга олиб, бу қўраларни ёзда вақтинча товуқ лагерига айлантирганлар. Бу ердаги тоза ҳаво, ўт-ўланларга бой яйлов товуқларнинг семиришига ва кўп тухум қилишига имкон беради. Ёзги лагерда гўштга топшириладиган хўрозларнинг вазни ўртача 1,5-1,6 килограммга, товуқларнинг вазни 1,2-1,3 килограммга етади.

Совхозда кейинги йилларда паррандачилик учун мустаҳкам озуқа базаси яратишга алоҳида эътибор берилаяпти. Бурноғ йил шу кезларда товуқларга едириш учун юз килограмм ҳам жўхори дони топилмасди. Бошқа хўжаликлардан қарз олинарди. 1961 йили 140 гектар ерга дон учун маккажўхори экиб, юқори ҳосил олинди. Энди озуқа истаганча топилади. Дон шунчалик кўпки, совхоз уни бошқа хўжаликларга ҳам сотаяпти.

СОВХОЗДА ТУХУМ ЕТИШТИРИШНИНГ ЎСИШИ

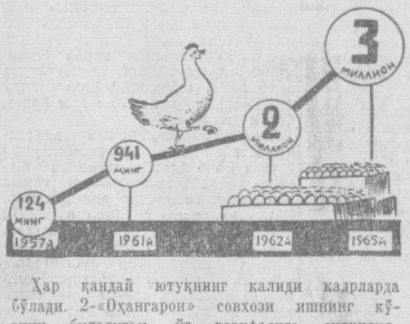

Ҳар қандай ютуқнинг калиди кадрларда бўлади. 2-«Оҳангарон» совхози ишнинг кўзини биладиган, ўз вазифасига сидқидилдан қарайдиган кадрларга бой. Хўжаликнинг чорвачилик соҳасига етук билим, бой тажрибага эга бўлган кадрлар раҳбарлик қилаяпти. Бош зоотехник Сергей Федорович Кузнецов, бош ветеринария врачи Роза Кашапова, селекционер Равиль Носиров ўртоқлар олий маълумотли мутахассислардир. Ветеринария техниги ўртоқ Р. Исмоиловни қачон изламанг гоҳ товуқхонадан, гоҳ жўжахонадан топасиз.

Инкубаторнинг операторларидан Татьяна Васильевна Зинченко, Ҳайринисо Ҳакимова, Аниса Тучина, Ким Галя ўртоқлар эса ўзларининг бутун куч-ғайратларини, ҳунарларини товуқларнинг сонини кўпайтириш, наслини яхшилашга сарф этаяптилар.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорлари 2-«Оҳангарон» совхозининг коллективини ҳалол меҳнатга янада руҳлантириб юборди.

Совхознинг паррандачилари, чорвадорлари ва сабзавотчилари Пленум қарорларининг бажарилишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиш учун, бундан буён гўшт, сут, тухум, жун ва сабзавот маҳсулотлари етиштиришни беқиёс даражада ривожлантириш учун конкрет тадбирларни ишлаб чиқдилар. Паррандачилик соҳасида қуйидаги тадбирлар белгиланди:

Тухум етиштириш шу йилнинг ўзида 2 миллион донага етказилади. Бу — ҳайдаладиган ҳар юз гектар ер ҳисобига 58.800 донадан, ҳарбир товуқбоқар ҳисобига 333 минг донаданга тўғри келади. Давлатга 60 тонна парранда гўшти топширилади. Бу вазифаларнинг уддасидан чиқиш учун биринчи навбатда тухум берадиган товуқларнинг состави ёшартирилади. Шундай қилинса йил охиригача ҳар бир товуқдан камида 120 тадан тухум олишга имконият туғилади. Бу тадбирнинг яна бир қимматли томони шундаки, тухум фақат ёш товуқлардан олина бошлагач, кам тухум берадиган қари товуқларнинг ҳаммаси гўштга топширилади. Оқибатда парранда гўшти кўпаяди.

Совхозда қўриқ ўлкадаги «Прииртишья» совхозидан ўрнак олиб, паррандачилик комплекс механизациялаштирилади. Шу йилнинг охирига қадар паррандаларга озуқа бериш учун товуқхоналарга транспортерлар ўрнатилади, қўл меҳнатини йўқотиш учун товуқхоналарга махсус сув новлари қурилади.

Паррандалар учун мустаҳкам озуқа базаси вужудга келтирилади. Совхозда Пленум кўрсатмаларига амал қилиб, экин майдонларининг структураси қайтадан кўриб чиқилди. Маълумки, товуқ арпадан кўра буғдойни яхши кўради. Шунинг учун бу йил арпа майдонларини камайтириш ҳисобига буғдойзорлар 300 гектарга етказилди. Бундан ташқари 200 гектар ерга маккажўхори экиб, 600 тонна дон етиштирилади. Хўжаликнинг 400 гектар ерини беда эгалларди. Шунинг 150 гектарини бузиб, дуккакли дон экинларидан мош экишга ажратилди. Силос учун экиладиган маккажўхори майдонлари юз гектарга кенгайтирилди.

Парранда гўшти етиштиришни кўпайтириш учун куркачилик ривожлантирилади. Шу йилдан бошлаб курка боқиш тажриба қилинаяпти. Ҳозир 50 та курка боқилаяпти. Уларни ўзидан кўпайтириб йил охиригача 500 тага етказилади. Келгуси йилдан бошлаб курка тухумлари инкубаторда очирилади ва уларнинг сони 2 мингтага етказилади. Шу йўл билан яқин 2-3 йил ичида парранда гўшти етиштириш 1,5-2 баравар кўпайтирилади.

Юқорида санаб ўтилган тадбирлар — фақат паррандачилик соҳасидаги тадбирлардир. Чорвачилик, қўйчилик, сабзавотчилик соҳаларида ҳам конкрет ҳаётий тадбирлар ишлаб чиқилди.

Паррандачилик қишлоқ хўжалигининг сермаҳсул ва сердаромад соҳаларидан биридир. Афсуски, областимизнинг жуда кўпчилик хўжаликларида бу соҳани ривожлантиришга эътибор берилмаяпти. Колхоз ва совхозларда паррандачиликни ривожлантириш учун етарли шарт-шароитлар мавжуд. Бунинг учун ҳавас, қунт, меҳнат керак. 2-«Оҳангарон»ликлардан ўрганиш лозим. Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, мутахассислар КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорларини бажариш учун зарур тадбирларни ишлаб чиқар эканлар, ана шу гапларга ҳам эътибор беришлари керак.

Ш. ШОРАҲМЕДОВ.

Суратларда: (юқоридан пастга) сут-товар фермасининг бригадири Екатерина Ивановна Сачкова, товуқбоқарлардан Раъно Комилова, Жамила Файзуллаева, Раҳим Турматов ўртоқлар.

Суратларда: (чапдан) жўжабоқарлардан Минзода Гизатова, Нури Қаршиева, Маҳбуба Маражабова, кормокухня ишчиси Умиртой Шайманов ва жўжабоқар Турғуной Сарибоева ўртоқлар.

Автор фотолари.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Р. 02103. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Г. — 1551.